

DOLENJSKI

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izdaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Štev. 34 (544)

Leto XI

NOVO MESTO, 25. AVGUSTA 1960

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilačeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

STUDIJSKA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Vsak dan je dragocen

za pravočasno in predčasno uresničitev letošnjih proizvodnih planov

V sredo, 17. avgusta je bila v Novem mestu skupna seja predsedstva okrajnega odbora Socialistične zveze in sekretariata Okrajnega komiteja ZKS Novo mesto. Razpravljali so o izpolnitvi polletnega in izvrševanju letnega družbenega plana, o sprejemanju odlokov o minimalni agrotehnikii ter o ljudski tehniki.

»KRKA« V PRVI POLOVICI LETA SPET NAD POVPREČJEM

Industrija našega okraja je izpolnila letos v prvih šestih mesecih 48,7 odstotka letnega plana. Ker imamo precej podjetij, ki so sezonskega značaja, predstavlja ta odstotek lep uspeh in nas prepričuje, da bomo lahko izpolnili letni plan celo do 29. novembra če bomo povsod vložili vse sile za uresničitev nalog, ki so še pred nami. Največ podjetij je imelo ob polletju okoli 50 odstotkov izvršenega letnega plana, vendar se ponekod še pojavljajo stare slabosti, da nekatera podjetja ne izpolnijo plana, nekatera pa ga precej presežejo. Tako je IMV dosegla že 13 odst. letnega plana, primer za stalno prekoračevanje pa je Tovarna zdravih »Krka«, ki je ob polletju dosegla že 66,2 odst. letnega plana. Glavni vzrok za neizvršitev pri IMV je vprašanje obratnih sredstev, ki je bilo delno rešeno šele pred kratkim. Na izpolnitev okrajnega plana bo v drugem polletju vplivalo - vendar ne odločilno - delno pomanjkanje obratnih sredstev in sezona dopustov.

SUROVINA DRUGAM - DOMAČA TOVARNA STOJI

Do konca leta naj bi bili izdelani že občinski in okrajni plani za prihodnje leto in perspektivni petletni plani. Nekateri kolektivni težijo, da bi bili plani za prihodnje leto nižji od letošnjih, predvsem zaradi obratnih sredstev, goje pa tudi željo, da bi vnesli v plane višje materialne stroške. Vse take in podobne želje bi lahko imele težke gospodarske posledice. Pri sestavljanju petletnega plana moramo težiti za tem, da bodo podjetja izkoristila predvsem domače surovine. Dogajalo se je namreč, da je neko podjetje obratovalo s precej manjšo zmogljivostjo kot bi lahko, oziroma je tudi stalo, ker ni imelo surovin. Surovine, ki jih to podjetje uporablja, pa je izdelovalo podjetje v istem kraju in jih zaradi obvez do združenja, v katerem je vključeno, prodajalo v druge okraje. Skratka: pomagali smo pri izpolnjevanju plana drugim okrajem - kar je prav - ne pa domačemu (kar bi lahko). Upoštevati bomo morali tudi združevanje sredstev podjetij. Lani je zaradi neprožnega združevanja sredstev ostalo v okraju neizkoriščenih nad milijardo dinarjev. Podjetja, vsaj v okraju, naj bi se medsebojno kreditirala, predvsem tista, ki so po proizvodnji sorodna.

»MEDVEDJIH USLUG« NE SPREJEMAJMO!

V razpravi so se tudi pogovorili o bodočih investicijah v okraju. Ugotovili so, da bo treba analizirati rentabilnost dosedanjih investicij, razvoj delovne storilnosti, družbenega standarda in osebne potrebe. Opozorili so na »usluge« ne-

katerih večjih podjetij, ki so značilne pravzaprav za kapitalizem, pa se dogajajo tudi pri nas. Neko zagrebško podjetje je izdelalo nekemu našemu popoln našt proizvodnje in dokazalo rentabilnost novega obrata, v katerem bodo seveda stari stroji zagrebške tovarne. Pri tem pa so »dobrotniki« seveda zamolčali, da imajo doma za isto proizvodnjo že modernije stroje, s katerimi bodo hitreje in seveda ceneje uspešno konkurirali našemu podjetju.

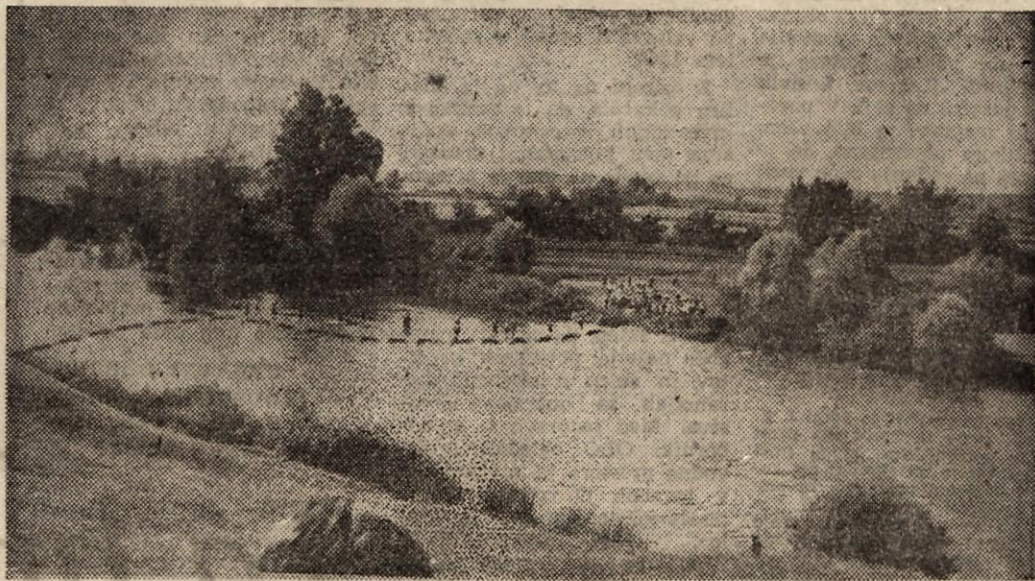
Razprava se je kritično dotaknila tudi nekaterih posameznih direktorjev, ki odločajo sami, brez delavskega sveta in upravnega odbora podjetja. Predvsem je to slučaj v nekaterih podjetjih, ki se še širijo in razvijajo. Nad razvojem takega podjetja ima običajno pregled le ožek strokovni kolektiv, ki hitro rešuje vsa vprašanja, delavsko samoupravljanje pa pusti ob strani. Razne organe in organizacije vidijo nekateri direktorji le takrat, kadar bi potrebovali njihove pomoči, drugače pa se jih na daleč izogibljajo. Skratka: zgodi se lahko, da se kakšen direktor zgubi kot človek-komunist izvrševalce politike družbe ter podjetja in postane navaden absolutist-individualist in zgolj komercialist.

DA BO VEČ KRME IN PŠENICE

V nadaljevanju so razpravljali še o zakonu o racionalnem izkoriščanju zemljišč in agrominimumu. Ugotovili so, da je bilo razpravo o tem po občinah še precej, vse premalo pa po vaseh. Najdlje so se zadržali okoli agrominimuma v travništvu in pri žitih. Lani je bilo v kooperaciji in na sobodni način obdelanih z vsaj minimalnim umetnim gnojenjem itd. v okraju 3.200 ha travnikov in 2.150 ha žit. Letos naj bi se številki pomaknili pri travnikih na 10.000 ha, pri žitih pa na 5.000 ha. Za te površine bodo letos tudi zagotovljena zaščitna sredstva, umetna gnojila in drugo. Posamezne občine naj sprejemajo odloke o agrominimumu v travništvu in pri pšenici, vendar ne za vse ozemlje, pač pa le za tista področja, kjer bo res zagotovljen velik uspeh pri pridelkih na najboljši zemlji. Hkrati naj sklepajo pogodbe o kooperaciji tudi z ostalimi kmetovalci, ki to želijo. Akcije o obveznem agrominimumu bo podprla po svoji liniji tudi organizacija SZDL.

Nazadnje so se pogovorili še o ljudski tehniki in o 10-mesečnem tekmovanju društev Ljudske tehnike. Ugotovili so, da tehnika vse bolj prodira v naše življenje, saj danes zaradi njene množične uporabe ne moreš biti niti gospodinja, če nimaš vsaj malo pojma o gospodinjstvih strojih. Z novimi stroji je treba znati ravnati, jih pravilno uporabljati in popravljati - vse to pa uči Ljudska tehnika. Večkrat se je zgodilo, da so neke ležale tehnična sredstva neuporabljena, ker ni znal nihče z njimi delati, ali pa so jih prehitro pokvarili.

Delo organizacij LT moramo zato podpirati na vseh področjih. Sprejeli so sklep, da naj Okrajni odbor LT nastavi stalnega sekretarja.

7. julija 1943 sta na kraju, ki ga označujejo črtice, prebredli Cankarjeva in Serecjerjeva brigada. Krko ter udarili po nemških okupatorjih na letališču v Cerkljah. V nedeljo se je na grških na desnem bregu reke nad vasio Dobrava zbralo nad 700 ljudi, ki so tu počastili spomin na partizanske borbe, hkrati pa so na najlepši razgledni točki nad Krko odkrili lepo kamnito spominsko obeležje. Zbrani množici je govoril sekretar Obč. komiteja ZKS Videm-Krško tovariš Milan Ravbar, igrala pa je gasilska godba na pihala iz Krškega. V Dobravi so takoj nato na Strojnovi hiši odkrili spominsko ploščo očetu Francu in hčerki Dragici, ki ju je zločinska »rčna roka« ubila tu 14. maja 1944. O liku pokojnega aktivista je govoril pred Strojnovo hišo tovariš Lojze Colarič, nekdanji komisar Cankarjeve brigade. - V vasi je bila nato prav prijetna zabava, za kar je treba pohvaliti domačine in organizacijo ZB Podbočje. Prireditve v Dobravi je bila hkrati zaključno slavlje letošnjih obširnih proslav praznika občine Videm-Krško.

Z DESETE SEJE OBEH ZBOROV OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

K reševanju šolskih problemov

pritegniti tudi gospodarske in vse druge činitele v občini

Cepprav malo dolg, je bil dnevi red 10. seje OBLO Novo mesto, dne 19. avgusta, zanimiv in aktualen. Odborniki so se tokrat seznanili z nekaterimi najbolj perečimi vprašanji (solstvo v občini, novi krajevni odbori, gradnja nove bolnišnice, nova gasilska doma in ustanovitve posebnih gasilskih enot, gospodarski problemi itd.), kar pa je še važnejše - na seji niso molčali: samo v razpravi o solstvu je tokrat sodelovalo 22 odbornikov, skupno pa se je na seji oglasilo k besedi nad 40 tovarišev, kar se prav gotovo še lep čas ni zgodilo. - Sklepi obsega lista nas, da danes kot kronisti le v glavnih potezah opišemo potek zanimive seje in njene sklepe, cepprav bomo o posameznih problemih in prihodnjih številkah še poročali. Pravtako bomo na ostre očitke o neodgovornosti tiska, konkretno glede pisanja Dolenjskega lista, in na kritiko časniškega dela odgovorili tovarišur predsedniku OBLO zaradi pomanjkanja prostora prihodnji teden.

Občinski svet za solstvo je že pred sejo seznanil odbornike s tehmim, 33 strani obsegaščim poročilom o pretrani vprašanjih in stanju solstva v občini. Tako temeljite analize, ki jo je na seji podprl z nekaterimi sugestijami in predlogi se predsednik sveta Sergej Thorzevski, že lep čas ni bilo pred ljudskim odborom. Kakor je problematika široka - saj zadeva kar 49 osnovnih, strokovnih in srednjih šol v občini - in dostikrat kar bočeca, jo vendarle lahko strnemo v kratko ugotovitev:

tega, kar je bilo v solstvu zadnjih 10 let zamujeno, desetletja zanemarjano in v razmerah nekdajših oblasti načrtno zatirano, sami v kratkem povojnem podrujem desetletju nismo mogli ne re-

šiti, ne v celoti popraviti! Prehuda je bila dediščina stare Jugoslavije in pregledboke so bile rane, ki jih je solstvo dobilo v letih okupacije, da bi bilo lahko z njim danes glede stavb, opreme, učil in kadra zadovoljni! Prav tu se veliko bolj kot kjerkoli drugje čutijo bridke posledice nekdajših nerazvosti naše pokrajine. Brez dolgoročnega posojila republike, načrtnega združevanja sredstev OLO, OBLO in vseh gospodarskih organizacij ter samopomoči državljanov ne bo moč kmalu zadovoljivo rešiti problema solskih prostorov, stavb in učilnic, stanovanj za prostovoljce in pod. Tudi gradbeni plani za to področje so bili vsa zadnja leta navzile vsem objektivnim težavam le premalo čvrsti in pmanj je bilo trdne vztrajnosti, da bi glede reševanja solske problematike dosegali večje, nujno potrebne uspehe!

Tovariš Zoran Polič je obiskal Dolenjsko

V preteklem tednu je obiskal naš kraj tovariš Zoran Polič, pomočnik sekretarja za finance ZIS iz Beograda. S predstavniki OLO in okrajnih političnih organizacij se je zanimal za perspektivni plan in nadaljnji gospodarski razvoj novomeškega okraja. Ogledal si je tudi obrate IMV, Tovarnu zdravih KRKA, Novoteksa, Novoles in nekaj objektov v Beli krajini, bil pa je tudi v Dolenjskih Toplicah.

Visoki gost v Dol. Toplicah

Odkar je v Toplicah dograjen športni bazen, je ta kraj postal privlačna točka za turiste. Vsak dan prihajajo gostje iz bližnjih in oddaljenih krajev. Posebno velik obisk je ob nedeljah. Pred dnevi se je mudil med gosti v športnem bazenu tudi predsednik GO ZB NOV tovariš Aleksander Ranković s svojo družino.

BRIGADIRJI!

Zbor XIV. novomeške mladinske delovne brigade bo v ponedeljek, 29. avgusta, ob 16. uri pri osnovni šoli v Novem mestu, Brigadirji, ki ste se prijavili za to brigado, bodite točni!

Prvo knjigo Dolenjske založbe - Bevkovo povest DOMAČJA - dobitte v vseh knjigarnah. Cena v platno vezane knjige 560 din, broširane 450 din

V soboto praznik NOVOTEKSA

V soboto, 27. avgusta, se tovarniška sliena v Novoteksu ne bo oglašala. Kolektiv bo praznoval desetletnico delavskega samoupravljanja. V torek, 30. avgusta, bo namreč preteklo deset let, odkar so tudi v Novoteksu uresnili Marxovo geslo: »Tovarne delavcem!«

PRIHODNJIČ:

- V novo šolsko leto
- V Brežicah so sklenili
- Delavska univerza v Vidmu-Krškem
- Reportaža iz XXI. stoletja
- Sto tisoč kopalcev

Je močno povečala tudi storilnost dela. V Medlki so odprli novi obrat - predilnico volnene preje. - Uvedli so kompleksni sistem nagrajevanja po učinku, skrbeli za izboljšanje življenjske ravni delovnega človeka itd. Nedvomno je, da imajo pri tem največ zaslug prav organi delavskega samoupravljanja, ki so uspešno premagovali vse težave in ovire. Teh ni bilo malo. Našo trditve potrjuje tudi potašnik, ki pravi, da je bilo v minulih desetih letih - ali točneje povedano - od 11. oktobra 1950, ko je bila prva seja delavskega sveta, do danes kar 295 sej upravnega odbora in 87 sej delavskega sveta. V organih delavskega samoupravljanja je sodelovalo 154 članov kolektiva. Od teh je še danes zaposlenih v podjetju 107 ljudi.

Ob tej priložnosti bi v soboto dopoldne ob 10. uri slavnostna seja delavskega sveta, na katero bodo povabili tudi vse dosedanje člane delavskih svetov in upravnih odborov. V organih delavskega samoupravljanja je sodelovalo 154 članov kolektiva. Od teh je še danes zaposlenih v podjetju 107 ljudi.

la ob desetletnici delavskega samoupravljanja med kolektivi novomeške občine. Ob 13. uri se bo v tovarni zbral ves kolektiv. - Na zborovanju bo zbranim spregovoril prvi predsednik delavskega sveta Janko Kastelic. Zatem bodo priredili še majhno zabavo za vse člane kolektiva.

Ob tej priložnosti bo jutri izšla tudi prva številka domačega tovarniškega glasila, ki ga bo odšel redno vsak mesec izdajati delavski svet podjetja in prek njega seznanjal vse člane kolektiva s sklepi samoupravnih organov in z drugimi zanimivostmi iz življenja in dela kolektiva.

Kolektiv Novoteksa, še posebej pa vsem članom dosedanjih delavskih svetov in upravnih odborov ob tem pomembnem jubileju tudi mi iskreno čestitamo z željo, da bi čimprej uresnili načrt, ki predvideva 9 milijard bruto produkta na leto!

Na hmeljiščih po okraju je še vedno živahno. Vsak dan se zbira na stotine obiralcev in obiralk, otrok in mladinc; vse hitro pomagat, da bo žlahtna »grenka roža« čimprej v sušilnicah. ... Malo pometek kaže pridne obirale v Sentjernejcu: čakajo, da se bodo zvrstili z oddajo polnih meric. Več o njih berite na 2. strani današnje številke

LJUDSKA TEHNIKA NOVOMEŠKEGA OKRAJA V JUBILEJNEM LETU 1961

Milijon dinarjev nagrade

Prihodnje leto bomo po vsej državi slovesno praznovali 20. obletnico začetka upora jugoslovanskih narodov. V to slavlje se vključuje tudi Ljudska tehnika našega okraja. S 1. oktobrom bodo njene organizacije začele z vsestransko živahno dejavnostjo, ki bo pokazala javnosti vso pestrost in razširjenost od krožkov do klubov, društev in obč. odborov LT ter njihovih komisij. Da bi se delo v organizaciji kar najbolj razvilo, ga bo tajništvo okr. odbora LT podprlo še posebej z nagradnim tekmovanjem. Od oktobra do junija prihodnjega leta bodo društva in klubi, krožki in komisije kot občinski odbori Ljudske tehnike skrbeli za različne prireditve, nastope in razstave, tekmovanja in javne manifestacije. V tednu mladosti naj bi prireditve dosegle vrh, junija 1961 pa bo v Novem mestu zaključna razstava LT in tekmovanja. Točen načrt dela predvideva podrobnosti zanimivega tekmovanja. V društva, krožke in klube bodo v tem času vključili predvsem strokovno tehnični kader, ki žal še marsikje stoji izven vrst LT. V vseh organizacijah bodo upeljali evidenčni

dinar kot članarino, v vrste LT pa bodo vključili predvsem kar največ delavcev, kmečke mladine in odraslih. Verjetno bomo med tekmovanjem posebno zanimivo prireditve »Pokaži kaj znaš« - vse o tehniki -, razstave, prirejanje poučnih predavanj, predvajanja tehničnih filmov in podobno. Koristno bo uresničiti zamisel, da bi pri vseh stanovanskih skupnostih ustanovili delavnice z geslom »Pomagaj si sam!« Okrajna tehnična razstava naj bi bila zadnje dni junija 1961 v Novem mestu. Tu bodo posamezne občine pokazale, kaj smo dosegli na področju Ljudske tehnike. Postavili se bodo fotoamaterji z obveznimi posnetki o tehničnih dejavnostih; izdelava filma bo eden izmed pogojev za udeležbo na razstavi. Radioamaterji bodo izdelali hišni telefon in zvonec ter enocevni sprejemnik. Modelarji in brodarji bodo pripravili več presenečenj, medtem ko pričakujemo posebno močan odziv avtomoto društev Elektrostrojna društva in sekcije naj bi predstavile elektromotorje, makete razdelilnih plošč, različne strojne naprave in podobno. Mladi gradbeniki, kmetij-

stvo, kmetijski strojniki in drugi bodo lahko pokazali napredek s teh področij. Vsak občinski odbor LT bo sestavil veliko zidno karto svojega področja z vsemi gospodarskimi, turističnimi in geografskimi zanimivostmi občine. Hkrati s razstavo bodo v Novem mestu številna tekmovanja v tehnični dejavnosti: nastopi radioamaterjev, spuščalci zmajev, balonov in letalskih modelov, ocenjevalne vožnje s kolesi, z mopedi, motorji, avtomobili in s traktorji, skušnje pionirjev v prometnih predpisih in podobno. Povsod naj bi nastopale občinske ekipe za prvenstvo okraja. Za tekmovanja, nastope in srečanja bodo v kratkem izdana vsa potrebna navodila. Da bi še bolj pospešili razvoj tehnične ravni v okraju, pa bo Okrajni odbor Ljudske tehnike razpisal denarno nagrado v znesku enega milijona dinarjev, kar bo prav gotovo velika in mikavna izpodoba za kar najboljšo razgibanost v tej akciji. Hkrati pa lep prispevek organizacij LT v jubilejnem letu naših narodov. -mtr-

IMV pojasnjuje

Na željo Upravnega odbora Industrije motornih vozil Novo mesto z dne 15. avg. 1960, objavljamo spodnje pojasnilo o potrebnih investicijah in proizvodnih načrtih podjetja, ki dopolnjuje razpravo s seje Zbora proizvajalcev ObLO Novo mesto z dne 29. 7. 1960. Pojasnilo kolektiva IMV dopolnjuje hkrati tudi podatke iz članka »Iskre okrog ISKRE in IMV« iz 32. številke našega tednika z dne 11. avgusta 1960.

Dne 15. aprila 1960 so na seji OLO Novo mesto pod prvo točko dnevnega reda obravnavali poročilo »O gospodarskem stanju in razvoju IMV«, ki je bilo na osmih tiskanih straneh dostavljeno pred sejo vsem odbornikom OLO. Podrobnejše dokumentacije je pred sejo OLO obravnavala gospodarska komisija OLO, na podlagi katere je podpredsed OLO tov. Ludvik Golob poročal na seji. V poročilih in razpravi je bilo vsem odbornikom pojasnjeno, da je z ozirom na sedanje cene vozil spodnja meja rentabilnosti proizvodnje tri vozila dnevno, ta pa ne zagotavlja podjetju samostojnega nadaljnjega razvoja; proizvodnja petih vozil na dan pa zagotavlja rentabilno proizvodnjo in možnost sa-

mostojnega nadaljnjega razvoja podjetja. Za proizvodnjo petih vozil na dan pa je treba novih investicijskih sredstev: za opremo 90.000.000 din, za gradbene objekte 111.360.000 dinarjev ter za obratna sredstva 811.000.000 din. (Priloga UO: vrednost opreme in gradbenih objektov računana po veljavnih cenah v začetku leta 1960.)

Z ozirom na to, da je analiza pokazala, da je razlika v investicijskih in osnovnih sredstvih med potrebnimi sredstvi za tri vozila na dan in potrebnimi sredstvi za pet vozil na dan relativno majhna v odnosu na rentabilnost proizvodnje, je bil sprejet sklep, da bomo proizvajali pet vozil na dan. OLO pa je istočasno sprejel sklep, da se IMV omogoči najetje potrebnih kreditov in sklep o okvirnih garancijah za omenjena sredstva. Med razpravo so si odborniki OLO ogledali proizvodne prostore in proizvodnjo v tovarni. O vsem tem sta pisala »Dolenjski list« in »Delo«.

Dne 29. aprila 1960 so na seji ObLO Novo mesto ponovno obravnavali pod 3. točko dnevnega reda »Poročilo o gospodarskem stanju in razvoju IMV«. Tudi obiskomskimi odborniki je bilo dostavljeno poročilo na osmih tiskanih straneh. Podrobnejše dokumentacije je obdelala gospodarska komisija ObLO, katere poročilo je podal predsednik občinskega zbora proizvajalcev tov. Miloš Jevšek. Pred razpravo so si odborniki občinskega zbora ogledali proizvodne prostore in proizvodnjo v tovarni. O vsem tem sta pisala »Dolenjski list« in »Delo«.

Motorist v konja

10. avgusta ob 20.30 je vodil J. Z. P. sredi ceste iz Trebnjega proti Stefanu vprežni voz, ki ni imel luči. Voznik je bil spredaj pri kolesih. V Rožnem vrhu km je prišel na nasproti motorist F. C. Vozil je po sredi ceste. Pred vozilno je po lastni izjavi izpolnil približno pol litra vina, kar je imelo za posledico, da je bil manj pazljiv. Nasproti prihajajoči voz je opazil na 5 do 6 metrov, ko je bilo prepozno. Izogniti se ni mogel in je zapeljal v levega konja. Konja sta se splesala in ju je voznik ustavil šele po kakih štiridesetih metrih. Sofer in potnik sta dobila pri trčenju hujske poškodbe, na vozilu je škoda za okoli 70.000 dinarjev, poškodovan pa je tudi konj.

Zadružni center v Žužemberku

V Žužemberku imajo že pripravljene načrte za gradnjo zadružnega centra. Že letos bodo začeli graditi skladišča. Stavba bo enonadstropna, 25 m dolga in nad 9 m široka. Spodaj bo imela tri prostore, v njih pa bodo skladišča za krompir, jabolka, umešana gnojila ter zelenjavo in garaža. V zgornjem delu bosta prostora za zdravilna zelišča in za stroje.

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: rmana, rdeče deteljele, listi: breza, šmarčice, vino-gradiškega lapuha, gozdne jagode, melise, ozkolistnega jetropca, robide, maline, pekoče koprive, jeternika, volčje češnje.

Rastlino: pelina, gladilnika, hribske reše, kopitnika, krvavega mlečka, tavžentrože, šent-janževke, rmana, melise, vodne kreše, črnobine, ptičje kaše, ženklija, materine dušice, ječmenja, gladeža, zlate rože.

Korenine: arnike, šmarčice, malega divjega janeža, velikega divjega janeža, medvedovih tac, trobentice, črnobine, male norice, pekoče koprive, srčne moči.

Lubje: češminovih korenin, češminovih palic, krhljice.

Razno: suhe borovnice, kumna, rženj rožički.

Za prodano zdravilna zelišča, sveže in suhe lističe ter gobe zahtevajte **GOSADOVE NA-GRADNE KUPONE**, da se boste v jeseni lahko udeležili velikega nagradnega žrebanja in srečolova. Vsa ostala pojasnila in cene dobite v zadrugi ali pri **GOSAD, skladišče** Novo mesto, Slakova ulica 8.

skega zbora proizvajalcev prav tako ogledali proizvodne prostore in proizvodnjo IMV. Po razpravi je ObLO sprejel iste sklepe kot OLO, t.j., da se IMV omogoči proizvodnja petih vozil na dan in podpre nadaljnji razvoj. V razpravi na seji OLO in seji ObLO je še predstavnik IMV odbornikom natančno pojasnil, da so meje investicijskih pri današnjih tržnih pogojih in prodajnih cenah vozil pri proizvodnji petih vozil na dan, da pa vsako približevanje prodajnih cen naših vozil cenam evropskemu tržišču zahteva povečanje proizvodnje na deset in več vozil na dan, kar pa zahteva temu primerne investicije. Za to pa morajo biti dani splošni gospodarski pogoji, ki bodo omogočili odjem take proizvodnje.

Sprejeto novih gospodarskih ukrepov in situacije po vprašanju obratnih sredstev pa je Narodna banka odobrila podjetju le 485.000 din dodatnih obratnih sredstev za zagotovitev minimalne rentabilne proizvodnje treh vozil na dan.

UPRAVNI ODBOR INDUSTRIJE MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Ta hmelj hmeljasti...

Na hmeljišču, minuto iz Senterjeva, je bilo živahno. Raznobarvne rute žena so se sušile med hmeljem, se sklajale nadenj in ga vlekle z žic. Kamorkoli pogledaš — hmelj, pred tremi leti so ga tu komajda poznali. Takrat so ga prvič obirali. Letos ga že tretjič in postali so izurjeni.

Koliko ga naberejo na dan? »Pred nekaj dnevi ga je nekdo nabral enaindvajset meric,« je povedal Stanko Massilo, pomočnik upravnika kmetijskega posestva Dolnja Brezovica. Po rodu je Savinjecan. Hmelj pozna od doma.

»Drugače pa ga dobri obiranci naberejo povprečno petnajst meric, včasih več, včasih manj. Od merice dobijo po 55 dinarjev,« je nadaljeval. Med obiranci je največ žena. Veliko je tudi otrok. Otroci ne naberejo največ. Obiranje hmelja je zanje prav poseben dogodek, nekaj takega kot prve češnje. Vsi se zapodijo v hmelj, ga vlečejo po hmeljišču in se obsejajo nanj. Med njimi jih je tudi nekaj, ki komajda govorijo.

»Pa ga zopet obiramo, ta hmelj hmeljasti,« je zavzdihnila starejša žena s kopico otrok okoli sebe.

»So to vsi vaši?« jo povprašam.

»Ne. Samo v reji jih imam, v reji,« je povedala.

»Pa ga dosti nabereš?« Žena je pogledala po vreči, v katero je dajala kobule hmelja in malce zaničljivo rekla:

»Nekaj je že, nekaj...« Stopil sem v drugo vrsto.

»Veste, ta ima skrbi z otroki,« je povedal star, zgaran delavec.

»Sliši, kam pa gitiš?« se je pripodil za menoj štriletni rejenček...

»Kaj pa boš z denarjem,« pobaram Ivana, ki bo šel letos v osmi razred osemletke.

»Za zvezke, zvezke, zvezke,« se oglašijo otroci okoli njega.

»Ne. V hranilnico ga bom dal,« se odreže Ivan.

»Res?« ga vprašam.

»Ja. V hranilnico na plac.«

»Ha, ha. Tudi jaz se še eden oglašam.« V hranilnico k sladoleđarju!

Tako nabirajo. Stejejo merice, ure, denar, ki ga zaslužijo. Za zvezke, sladoleđ, obleko, čeplje, za hišo...

Uslužbenci, kmetijci, kmetje, delavci, otroci... Mnogi so si prav te dni, ko je v ospredju vsega hmelj, vzeli dopust. Praviijo, da je obiranje hmelja nekaj prav posebnega...

»Le čisto pobiraj,« govori nadzornik temu in onemu, ki ne obra dovolj čisto. »Saj je zdrav kot ribica...«

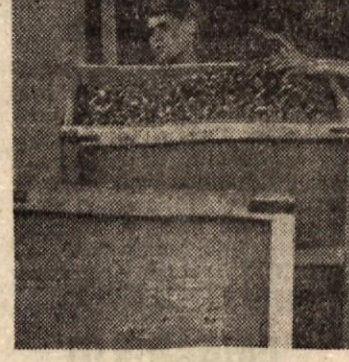
Letos je hmelj na šentjernejskem polju res lepo obrodil. Obiralec je več kot dovolj. Pred nekaj dnevi jih je prišlo kar pet sto... Danes jih je skoraj tri sto.

Hmelj odpošljejo v zabojih v sušilnico, ki je na Brezovici. Traktorji ves dan vozijo sem ter tja.

V sušilnici je dela na pretek. Spodaj, v »prilijku«, dela kurjaci Martin Gorenc. Nalaga dvajset ur na dan.

»Koliko premoga zmečete v peč v dvajsetih urah?« me je zanimalo.

V hmeljskih sušilnicah imajo te dni trdo, naporno in odgovorno delo: dobro je treba posušiti na deset tisoče kilogramov hmelja, da bo res suh in kar najbolj kakovosten.

V hmeljskih sušilnicah imajo te dni trdo, naporno in odgovorno delo: dobro je treba posušiti na deset tisoče kilogramov hmelja, da bo res suh in kar najbolj kakovosten.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDESKI PREGLED

Najnovejša obravnava kongoškega vprašanja v Varnostnem svetu OZN, ki je trajala dvajset ur, na srečo ni še bolj zapletla položaja, ampak ga je — čeprav ni bilo nobenega formalnega sklepa — omilila in nekoliko razbistila. Nujnost in pomen obravnave zadeve je očita, če upoštevamo, da je bila seja Varnostnega sveta v nedeljo in je trajala skoraj celo noč. Najvažnejše je to, da je potrdila akcijo generalnega sekretarja v Kongu. Sovjetska delegacija je umaknila svojo resolucijo, ki precej ostro kritizira Hammarskjöldovo ravnanje oziroma sestav »posvetovalne skupine« v Kongu. Kongojci so povedali svoje pripombe, Belgijci pa so sporočili, da bodo v osmih dneh umaknili svoje vojske iz Konga.

S tem položaj seveda še ni rešen. Kongu in svetovno organizacijo čakajo še ogromne težave, ki niso samo politične narave, ampak tudi gospodarske in upravne. Toda s pomočjo OZN in priateljskih afriških držav — predvsem pa z vero v lastne sile — je upati, da bo Kongu utrdil svojo neodvisnost in čedalje bolj razvijal svoje gospodarstvo, ki ima dovolj surovinskih baze.

Spomenica nemškega generalštaba, da bi bilo treba opremiti Bundeswehr z atomskim orožjem in povzročila odpora samo v Vzhodni Nemčiji, ampak tudi precejšnje vznemirjenje v Zahodni Evropi, predvsem v Veliki Britaniji. NI še tako dolgo, ko je vojni minister ZDA med obiskom v Bonnu dejal, da bi morali oboje zahodnonemški armado z raketi »Polaris« in ko je

zahodnonemški obrambni minister Strauss odgovoril, da to ne prihaja v poštev. Ze takrat je ta izjava vzbudila hudo vznemirjenost, ker so vsi pač vedeli, da Straussov demant ni iskren. Zdalj pa je prišlo naravnost do zahteve pa atomski oboje Bundeswehra.

Ni nobenega dvoma, da skuša Bonn čimbolj izkoristiti sedanje poslabšanje v mednarodnih odnosih, posebno med obema blokoma, za svoje namene. Toda pri tem gre celo proti pristojnostim, ki bi morale na Zahodu ostati v rokah

Atlantskega pakta. »Če je oboje izvedeno z raketi Polaris izključno zadeva NATO,« se sprašuje londonski časopis »Times«, »v kakšni zvezi je potem to z Bundeswehrom?«

Gre torej za pristojnost. Beograjska »Borba« duhovito pripominja: »Če upoštevamo sedanji položaj, ni izključno, da ne bi bonnski vojni minister Strauss nekega lepega dne postavil vprašanje: »Če je oboje izvedeno z raketo Polaris izključno zadeva Bundeswehra, kakšno zvezo ima s tem Atlantski pakt?«

Morda smo dejansko že prišli tako daleč.

Iz sovjetske zveze prihajajo novice o novem koraku v vesolje. Novica, da je druga sovjetska vesoljska ladja var-

stvenik je dejal, da človek sicer sega že po planetih, kar je prav in lepo, večkrat pa pozablja, da o lastnem planetu zelo malo ve. To velja posebno za sestav Zemlje pod njeno vrhno skorjo, saj se je človeku doslej posrečilo to skorjo le neznatno »opraskati«.

V presenečenem pomenu bi dejali, da se človek pripravlja na polet v vesolje, ne da bi prej spravil lastno hišo v red. Kadar se človek odpravlja na dolgo pot, po navadi uredi doma vse zadeve. Zadeve na Zemlji pa nikakor še niso urejene. Nasprotno, mednarodno vzdušje se je po neuspehu pariški konference na vrhu poslabšalo. Ali niso tudi najnovejši uspehi znanosti pri osvajanju vesolja opozorilo, da bo treba čimprej urediti zadeve doma?

»Več kot 1500 kilogramov.« odgovori in si obriše pot z obraza. »Vroče je, vroče.« Ampak sedaj se gre. Najbolj vroče je takrat, kadar čistim peč. Cele kuppe žerjavice in pepela moram zmetati ven. Peč mora biti čista in dobro kurjena. Le tako se hmelj dobro bora posušiti...»

S Slavkom se povzpneva na vrh stavbe. Sušilnica je ena največjih zgradb tu v bližini. Z nje vidiš celo šentjernejsko polje.

»Hmelj sušimo do pet ur,« je povedal Ludvik Groznik, ki vodi delo v sušilnici. Hmeljari pravijo, da je najbolj prizadeven delavec.

»Pretrgal se bo od dela,« je rekel Slavko, ko mi ga je predstavil.

»Ni tako hudo,« ga je zavrnil Ludvik. »Hmelj je samo enkrat na leto in takrat je treba zabrati...«

Posušen hmelj odpeljejo iz sušilnice v skladišče, ki je preurejen kozolec. Tam leži mesec dni. Suhi hmelj mora sprejeti določeno stopnjo vlage, tako da se ne drobi. Šele potem je sposoben za prevoz.

»Letos ga pa bomo pridelali, letos...« pravijo v Senterjevi.

»Letina je dobra,« je povedal odbornik občinskega ljudskega zbora tovariš Majzelj.

»Vse kaže, da so tla šentjernejskega polja zelo upodna za hmelj. To so potrdili tudi strokovnjaki, ki so prišli na ogled iz Zala. Kmetijsko poselstvo ima 13,5 ha hmeljišča. Velike zasluge za naš hmelj ima predvsem Stanko Massilo. Zavzel se je za hmelj... Čeprav že več kot deset let živi na šentjernejskem polju, ima še vedno dovolj izkušenj in znanja o gojenju hmelja.

Edine težave, ki smo jih imeli letos, so v zvezi s sušilnicami, ki je preobremenjena in ne more sprosti sušiti tako velikih količin hmelja. Pri nas sušijo hmelj s Klevčevca, mi pa ga moramo sušiti v Skočjanu in Brežicah...»

»Hmelj bomo obirali vsaj še štirinajst dni,« so povedali v hmeljišču.

»Od šestih jutraj do noči,« je rekla neka žena, ki je čakala, da bodo začeli meriti.

»Od šestih jutraj, pa do satelita,« je pribil Tone, mario-borski študent, ki je tu na počitnicah.

»Kakšnega satelita, beži no beži,« ga je zavrnila žena, saj večerjati ni mogla verjeti, da je svetla premikajoča se zvezdica na večernem nebu res satelit.

P. B.

Na Jami pri Dvoru je gorelo

V sredo, 17. avgusta, zvečer je zagorel skedenj pri Francu Spelku na Jami pri Dvoru. Požar je zanesel petletni Tonček. Zaradi stisnjenosti poslopj je bila velika nevarnost, da se bo požar razširil. Sreča je bila v tem, ker je bilo ozračje mirno in da so ljudje skupno z gasilci požirvalno obvladali bližnje strehe in poslopja. Požar je tako uničil le skedenj, katerega ni bilo mogoče rešiti. Franc Spelko je bil močno oškodovan, saj mu je s skedenjem vred zgorelo vse seno, žito in orodje. Stavba je bila zavarovana le za 150.000 din. Pri gašenju požara so se posebno požirvalno izkazali gasilci Franc Mirčić z Dvora, Alojz Knafelec z Jame in Alojz Bukovec iz Loske vasi.

M. S.

Kadar kupujete ali želite kaj prodati — poslužite se malega oglasa v Dolenjskem listu!

NOVOMEŠKA OPEKARNA ZALOG

Komisija za sprejem in odpovedovanje delovnih razmerij razpisuje

1. mesto računovodje

2. mesto materialno-mezdnega knjigovodje

Pogoji: pod 1. srednja ekonomska ali njej enaka šola z znanjem strojeplaj in vsaj enoletna praksa v računovodskem poslovanju; pod 2. srednjošolska izobrazba, lahko začetnik.

Plača po tarifnem pravilniku. — Družinsko ali samsko stanovanje na razpolago. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Lastnoročno pisane prošnje z življenjepisom naj interese prinesejo osebno ali pošljejo pismo na upravo podjetja.

Kopitarna Sevnica

prilporeča svoje izdelke:

KOPITA in PETE za izdelavo čevljev, kakor tudi rezan les vseh vrst!

Na Vrhru gori, pomagajte!

Polagoma se je spustil mrak na zemljo. Rdeče kresnice se svetiljajoče pojavljajo nad travo in grmovjem. Mehka poletna noč z visokim, temnomodrim nebom, na gosto posutim z milijoni zvezd, pokriva samotna domčanja in gradič državnega posestva Vrh pri Skočjanu. Potokček pod žago tiho žubori in se klotovaje izliva v globoko rako. Preko katera se pne iz dveh drevesnih debel narajena brv in se zgubila med gostim grmičjem. Noč je kljub številnim zvezdam vedno temnejša, okrog žage je vse tiho — delavci so že zdavnaj odšli domov.

Toda, ne! Na brvi se iz temnega grmovja zvije meška postava. Postoji sredi brvi in se tiho razgleduje, nato pa prihujeno hujskne preko brvi in izgine v temi. Izza žage in izpod hriba, na katerem stoji gradič, se pojavijo še tri postavbe. Obstoje tik potoka na razmetanem, doberem kamenu in nekaj šepce bejo. Kmalu se jim pridruži še četrti. »Tukaj,« pravi močan, velik možakar, »tukaj bomo zažgali! Podkuriti jim moramo, da bodo še dolgo pomnili to noč. Hitro na delo! Ob devetih mora goreti, da se bo videlo na vse strani...« Kot na povele žginejo vsi štirje v hrib proti gradiču.

Moreča tišina. V soparno not regljajo žabe. Le v redkih hišah so še luči. Ljudje so prišli s polja trdnih in prepotnih, komaj kajko, da opravijo živno, pototerjajo in žetjo, saj jim je čas počitka zdaj zelo kratko odmerjen.

Po čisti od gradiča pripeljejo neki možki zvrhan voz suhega drva in ga z vso naglico zmečajo na tla v bližini žage ob potoku; kmalu za tem pridružijo še visoko naložen lojtnik, pol slame in jo prično zmetavati na kup drva, ki vidno raste. Toda »požigalec« to ne zadošuje. Še tretji voz, poln drva, pripelje in ker ga ne morejo dovolj hitro sprazniti, voz enostavno prevržejo Eden izmed »sumljivih« možkih pogleda na uro in se skoro prestraši:

»Fantje, osem minut do devete, ob devetih mora goreti!«

Mrzlično vlečejo si suhe veje s prevrnjenega voza in nametajo na kup še slamo. Minuto pred deveto zljže eden izmed njih na kup še posodo bencina, drugi pritakne goreč vžigalnik — ogenj vznemene visoko pod nočno nebo in v trenutku je vse naskok svetlo kot poignev. Možki se hitro umaknejo v senco ter pokušajo dvigniti prevrnjeni voz... v daljavi zatuli gasilska sirena — možki ob ognju se veselo nasmejejo: akcija je pravčasno izvršena.

Malo pred deveto, vprav ko so ognje-ni zublji pri vrtovskih žagi puhili pod nebo, so v Skočjan pridrveli novomeški gasilci na svojem avtomobilu z zadaj pri-peto motoriko. Sredi vasi ustavijo in povprašajo za pot na Vrh ter povedo, da je tam vse v ognju, nato pa zdrve po nam-značen poti proti »požarišču«, kamor jim dovolj razložijo, kako pot ogromni sij ognja na žagi, ki je skočjanskim in zburskim gasilec zgovorno pričal o velikem požaru...

V 8 minutah po danem alarmu je bilo novomeško društvo že na požarišču, po 14 minutah pa so že pridrveli skočjanski gasilci, ki so takoj stopili v akcijo: napeljali so cevovod, ga preko ceste za-varovali z deskami in v minuti in pol že poslali prvi curek v plamen. Dobre 4 minute za njimi so bili na mestu nesreče še gasilci iz precej oddaljenega Zbur, po 32 minutah pa so pridrveli še gasilci iz več kilometrov oddaljenih Grmovlj.

Vsem prispelem gasilec je bilo takoj jasno, da gre za nenapovedano gasilsko nočno vajo z zelo obširnim delokrogom. Zato so se takoj podredili poveljniku občinske gasilske zveze Novo mesto in si pod njegovim vodstvom ogledali položaj. Ob svitu gorečega drva in slame so ugotovili vse možnosti gašenja in reševanja v slučaju morebitne nesreče na tem mestu, novomeški gasilci pa so izrili tudi potrebno skico požarišča, oziroma ogroženega teritorija in izdelali kompletno situacijsko shemo. Tov. Stane Zupančič, komandir občinske GZ Novo mesto, je nato poveljeval zbor in sprejel raport desetstev vseh štirih sodelujočih društev. GD Novo mesto je sodelovalo z 9 člani, GD Skočjan s 28 člani, gd. Zbure s 16 in gd. Grmovlje z 10 člani. Tako je bilo na »krajju nesreče« zbranih v naj-krajšem času 61 gasilcev, pripravljenih na najtežje napore gašenja in reševanja. Drugih ljudi se je nabralo najmanj toliko in večina njih je bila — kakor je bilo spoznati iz njihovih čeprav sem in tja morda malo satirčnih in grobih pripomb — pripravljeni sodelovati zlasti pri reševanju živine, kar je pri požarih resnično najtežje.

Nočno vajo sta zamislila komandir in predsednik občinske gasilske zveze Novo mesto, da preizkusta tamošnja gasilska društva. Seveda ni razen njih in ne-katerih članov upravnega odbora nihče vedel za to in je vaja doletela gasilce povsem nepričakovano. Izkazalo pa se je, da so tamošnji gasilci kljub vsemu veli-kemu kmečkemu delu v tem času ven-darje vedno v pripravljenosti in zmogni pravčasno priti na pomoč. Naloga alarmiranja je bila poveljevana novomeškemu društvu, ki ima dobro in dobro pre-vožno sredstvo in je pri požarih najbolj opremljeno. Novomeščani so alarmirali

gasilce v Grmovljah in Skočjanu, v Zbu-ri pa je bil poslan poseben kurir. Resnični videz požara je ustvaril veliki og-njeni sij.

Predsednik in komandir obč. GZ, tov. Martin Cvelbar in Stane Zupančič, sta po končani akciji nazvožim gasilec in drugim ljudem opisala pomen in namen te vaje, poudarjajoč, da mora biti gasilec vedno pripravljen na obrambo proti og-njenemu elementu in drugim nesrečam, kakor mora biti vojak pripravljen za ob-rambo domovine. Sprva je bilo med ljud-mi in tudi med gasilci nekoliko negoto-vanja in so bile slišati razne neprimerne opazke, češ kaj je treba utrjene ljudi tako obremenjevati, vendar so kmalu spre-menili svoje mnenje, zlasti ko sta jim oba govornika predložila resnično ve-rnost, oziroma kaj bi se lahko zgodilo, če bi bili gasilci nepripravljeni in bi og-enj v resnici zajel objekte, ob katerih je potekala vaja. Najhujiši je bil neki mlinar, ki je — negasilce — pritekel skoro triletni ure daleč, da bi pomagal reševati. Pa tudi njemu smo dopovedali, kako je s to zadevo in se je pomiril. Zal mu je bilo le pota.

Nočna gasilska vaja na Vrh pri Skoč-janu je imela dvojni pomen: dobiti vpo-gled v pripravljenost društev tamošnje-ga okoliša, ljudem na splošno pa po-kazati, kako se taka vaja izvde. Dala jim je temeljit pouk, kako morajo tudi sami biti vedno pripravljeni in kaj bi na-stalo, če bi gasilci res tako budno ne čuvali ljudskega premoženja. Nauk, ki so ga prebivalci, ki so v vaji prisostvovali, dobili, jih bo prav gotovo usmeril v pre-ventivno vsaj v toliko, da bo odslej vsak gospodar pogledal okoli hiše in gospodar-skih poslopj, predno bo utrjen legel in zaspal.

Polde Cigler

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆

Vsakemu otroku šolsko malico!

V zadnjem šolskem letu je v novomeškem okraju na 146 šol prejelo malico 23.904 učencev. O vsebini in pestrosti malice bi težko govorili, ker je odvisna od raznih čimbeljev: prostora za pripravo, višine prispevka staršev, zainteresiranosti učiteljskega kolektiva itd.

Vrednost živil RK je znašala v letu 1959 99.951.000 din, doletje občinski ljud. odborov 1.037.867 din in prispevki staršev 7.611.514 din. Kar lepe številke!

Z ukinitvijo mednarodne pomoči z živila se bodo pogoj za delovanje naših šolskih kuhinj spremenili. To pa ne sme biti razlog ali opravičilo za zastoj šolskih kuhinj ali celo za njihovo ukinitev, ker so šolske kuhinje vse preveč važne za zdravo rast in razvoj otrok. Pri programu šolske prehrane je treba upoštevati:

1. Šolska malica naj bo dopolnilni obrok in naj nudi otroku hranilne snovi, ki so za njegovo rast in razvoj neopredelno potrebne in jih v svoji dnevni prehrani dobiva običajno v premajhni količini. Analiza naše prehrane je pokazala, da vsebuje premalo živalskih beljakovin in zaščitnih snovi — to je rudinskih snovi in vitaminov. Tu ne smemo upoštevati želje in okusa otrok, ki cenijo malice s hrenovko ali salama ter čajem ali malinovicem. Te malice so sicer zelo priljubljene, primerjajva njih prehranjevalne vrednosti in cene pa je v primerjavi v najenostavnejšo mlečno malico dokaj porazna.

Le poglejte: pol hrenovke, 10 dkg kruha in 2 del malinovice nam daje:

387 kalorij, 38,7 g živalskih beljakovin, 5 g kalcija, 76 mgr. vitamina A, 18,7 I. E. stane nas pa 35,75 din.

Dva del mleka in 10 dkg kruha pa nudi otroku:

380 kalorij, 6,8 g živalskih beljakovin, 245 mgr. kalcija, 280 I. E. vitamina A, stane pa nas komaj 12,60 din.

Cc pogledamo gornje številke, je menda vsaka dopolnilna razlaga za starše in otroke odveč.

2. Malico mora dobiti otrok ob pravem času, ko potrebuje energijo za nadaljnje delo pri pouku.

3. Šolska malica naj bo za otroke tudi vzgojna:

a) V družbenem smislu, ker vsi otroci ob istem času zaužijejo isto malico, kar vzbuja med njimi občutek za skupnost in enakost.

b) V prehranjevalnem smislu, ker se otroci z enotno šolsko malico navajajo k posebnim navadam v prehrani ter vedno bolj sprejemajo po vrsti vse jedi v malici, ker so zdrave in za njih potrebne. Razen tega se s tako malico otroci privajajo tudi lepemu vedenju pri jedi.

O pomenu malice z vzgojnega kot zdravstvenega vidika ni potrebno več govoriti. Pač pa moramo razmisлити, od kod dobiti sredstva za nadaljnje nemoteno delovanje šolskih mlečnih kuhinj. Starši so v prvi vrsti poklicani in dolžni, da skrbijo za zdrav razvoj svojega otroka in s tem v zvezi za dobro delo šolske mlečne kuhinje, ki nudi učencem dopolnilni obrok. Razume se, da bo po svoji liniji tudi družbeni in upravni organi ter družbene organizacije pomagale tem pomembnim ustanovam. Na rodiljskih sestankih, v šolskih odborih, v stanovskih skupnostih, na zborih volivcev in še drugje je dovolj priložnosti, da se vsi zavzamejo za to vprašanje.

TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV "MIRNA"

prilčne z novimi krojno-šivalnimi tečaji s 1. septembrom v NOVO MESTU, SEVNICI, HINJAH, ŽUZEMBERKU, BREŽICAH in v drugih krajih. Prijave sprejemajo Gospodinjstvo centri. Tovarna daje na razpolago v tečaju lastne šivalne stroje in nove, izpopolnjene krojne pole. Vabimo k udeležbi!

"MIRNA"

Kje jih ne najdeš? Skoraj povsod. Meseci junij, julij in avgust so njihovi izkoristitveni meseci, ki jih najbolj znajo. Delajo v pisarnah in skladnicah, na benzinških postajah, v tovarnah in na različnih mestih, v trgovinah in prodajalnicah, so kurirji in uslužbenci in prodajalci, v katero gredo v življenje. Njihova leta? Stevilke od deset do dvajset. Poklici? Učenci osemletke, dijaki gimnazij, učiteljska, srednje ekonomske šole, v teh mesecih si hočejo s potnim delom zaslužiti denar ali dva, ki ga bodo porabili za to in ono. Krog njihovih želja je velik. Kako ne bi bili, saj so mladi in vse je pred njimi. Dames navaden delavec-dijak, jutri mogoče računovodja, tehnik, inženir ali karkoli.

Te vrstice so pogovori z njimi. Pogovori o kruhu, ki si ga služijo. Govorijo o tem, kako so se ti mladi fantje in dekleta znašli in prišli do prepričanja, da je človek tisto, kar dela.

Avrgust je in nekaj jih je že odšlo na letnišče. Zaposleni so ostali le najstarejši. Juliju, v službah so bili v juniju in juliju. Med njimi je veliko takih, ki so letos končali četrti razred gimnazije in pojejo v jeseni na univerzo v Ljubljano ali pa v Zagreb.

SKUPAJ V SOLI, SKUPAJ V SLUŽBI

so v invalidskem oddelku na okrajnem ljudskem odboru letošnji "osmošolci", novomeške gimnazije: Jože Sinčič, Ivanka Stanjša in Marija Lukšič. Vsi trije bodo v jeseni odšli v Ljubljano na univerzo. Ko sem vstopil v njihovo sobo, sem jih dobil pri premievanju neke invalidske zadeve. Jože pregleduje, veže in razporeja spise, ki jih ne more mimo tega, da včasih ne bi pogledal vanje.

"Ti ugaša delo?" sem ga vprašal.

"Seveda mi. Te stvari so zanimive. Po-
sebnost me zanima, ker sem se odločil
za študij prava. Ko pregledujem spise, se
zanimam za socialni stanjem prebival-
cev vse Dolenjske."

"Si bil kdaj na potniščinah?"

"Že pred zrelotim izpitom sem se
zaposlil. Po izpitu sem odšel v brigado
in sedaj sem povzpet tu. Medtem sem bil
teden dni na zopetovanju po Sloveniji."

"In kaj boš z denarjem, ki ga boš za-
služil?"

"Denar sem pa že porabil... Nakupil
sem si nekaj stvari za v Ljubljano..."

"Ja pa ga še nisi porabil... je po-
vedala Ivanka. "Izračunala sem že, kaj
bi bom lahko kupila." Potem je našte-
vala: plašč za 12.000 dinarjev, deset zvez-
kovec in še nekaj drugih drob-
nin."

Mogoče bo ta ali oni izmed staršev pripomnil: "Mar ne da-
jem vsak mesec prispevek, (50,
100, 150 ali celo 200 din) za šol-
sko malico?" Res je, na neke-
terih solah je to lepo urejeno
in so prispevki staršev zadovolj-
ljivi. Okrajno povprečje pa
znaša le 50 din mesečno ali 1,6
din za otrok. Ekonomska cena
najskromnejše malice — 2 del
mleka in 10 dkg kruha — zna-
ša 12,6 din. Kdo je dolžan pla-
čati razliko?

Navedeni prispevki staršev so
dejansko nekoliko višji, ker
vodstva šol vključujejo s pri-
spevki staršev tudi stroške za
kritje brezplačnih malic tistim
učencem, ki ne zmorejo plača-
ti. V bodoče naj bi izdatke za
otroke, ki so potrebni podpore,
krilil iz skupnega sklada, kar-
mor se bodo stekali prispevki
občinskih organizacij, socialne-
ga zavarovanja, kmetijskih za-
drug, raznih podjetij in usta-
nov. Za načrtno delo, pravično

Le nekaj dni nas še loči do
začetka pouka. Razmislimo,
kakšna oblika pomoči bo za
naš kraj najbolj primerna (zvi-
šanje denarnega prispevka,
zbiranje pridelkov preko KZ,
priprava zimске zaloge — kon-
serviranje, zbiranje sredstev
po podjetjih in ustanovah) in
začnimo takoj delati! Plačilo
za naš trud bo boljši uspeh na
šoli in zdrav vprašanje.

J. Z.

KJE IN KDAJ LAHKO KONSERVIRAMO

CARE mislja za Jugoslavijo je poslala Okr. zavodu za napredek
gospodinjstva v Novem mestu kompletne priprave za konservi-
ranje. Gospodinj, ki nimate možnosti, da bi konservirale doma,
lahko prinesejo po predhodnem dogovoru samo material in
posodo ali pa pripravite konzerve same v prostorih zavoda —
v Sindikalnem domu. Uprava zavoda meni, da bi glede na tržne
dni konzervirale vsak ponedeljek, torek in petek.

Neuspeh zaradi nediscipline

Obe novomeški atletski ekipi poraženi v Karlovcu — V ženski ekipi so nastopile le 4 atletinje! — Najboljši rezultat: Igor Penko 15 metrov v metu krogla

Nedeljsko gostovanje novomeških atletskih ekip v Karlovcu
— v okviru III. kola zvezne atletske lige "B" prgram — se
je končalo s težkima porazoma, ki sta posledica nediscipline
in obsoljanja vrednega odnosa nekaterih posameznikov in posa-
meznice do svojih kolektivov. Čeprav so obljubili, da bodo v
Karlovcu nastopili, obljube niso izpolnili. Obe vrsti sta v Kar-
lovcu odpotovali močno oslabiljeni. Vrsta onih, ki so zakrivila
dvojni poraz obeh novomeških ekip, je tokrat precej dolga. Ker
se s nedisciplino prizadevali novomeški atletski precejšnji ško-
do, se bodo morali zagovarjati pred disciplinskim sodiščem
društva.

V nedeljo jutraj so se atleti
in atletinje zbirali na bršlinskem
kolodvoru. Do odhoda vlakla je
manjkalo le še nekaj minut, ekipi
pa sta bili nepopolni.

Na vlaklu se je kombiniralo
in kombiniralo. Radi bi sestavili ek-
pi tako, da bi dosegli čimveč toč-
kov. Nekateri se bodo naprili
žrtvovati. Nastopiti bodo morali v
disciplini, kateri niso vajeni, —
da bo vsaj 300 ali 400 točk več.
Se slabše je v ženski ekipi. Vse
štiri — Kotnikova, Vidmarjeva,
Gantarjeva in Svetličeva — bodo
morale nastopiti v dveh discipli-
nah, razen tega pa bodo tekle tu-
di v štafeti. Na 600 m, kjer so bile
Novomeščanke vedno najboljše,
tokrat novomeška ekipa ne bo
imela predstavnic. Ni prišla ne
Goršnova, ne Hudetova, Kukma-

nova in ne Barbičeva. Nimajo
čuta odgovornosti. Ne zavedajo
se, da bo s tem tpepla ekipa, da
bo s tem zmanjšal ugled novo-
meške atletike.

V Karlovcu so se čudili. "Kako
da vas je tako malo?" so spra-
ševali. Teško nam je bilo, ki so
nam navajali razne vzroke, ki so
nam prišli v glavo. Bilo nas je
sram! Včasih smo tudi raje mol-
čali in samo zmigavali z rameni.

Tekmovanje je teklo v redu. Na-
mesto v dvoboju smo tekmovali
v troboju, ker je pri moških na-
prišla še mladost iz Zagreba in
pri ženskah Zeleničar iz Sla-
vonskega Bрода. Fantje in de-
kleta so se potrudili kolikor so
mogli, toda praznini niso uspeli
popolnoma zapolniti. Opravičeno

proti Bučni vasi. Tam delajo. Merijo
od sedmih jutraj do dveh popoldne.

"Vendar včasih tudi potegnemo," je
povedal. "Če je veliko dela, ostanemo na
terenu še ura ali dve več." V službi
bom do prvega septembra.

"V kateri razred boš šel letos?"
"Sedaj sem končal osemletko. Letos
bom šel na srednjo ekonomsko šolo."

"In za kaj boš porabil denar, ki ga
boš zaslužil?"

"Za uro, vetrni klopč, nekaj pa bom
moral dati na stran za šolo."

RADA BI OSTALA
v službi še mesec dni," je rekla Metka
Valentincič, ki dela v pisarni trgovskega
podjetja Izbira.

V službi je od prvega julija.
"Jeseni bom šla na univerzo, kjer se
bom vpisala na matematično in fiziko. V
službi sem zato, da si bom kaj zasluži-
la. Rada bi ostala še v septembru tukaj, toda
ne vem, če bom mogla..."

"In kaj si boš kupila?"

"Knjige, zbirko, kovec, trenirko..."

Metka piše dopise, ureja pošto, ki pri-
de v upravo podjetja... Skoro oči pi-
sarne, kjer dela, lahko vidi Glavni trg.
Fante in dekleta, ki ves dopoldan hodijo
po pločnikih, se pogovarjajo o mesecu ali
dveh, ki so jih preželi na Krku, Bledu,
kopačih in Dalmaciji in na Donavi...

VSAR DAN
vadijo štiri jazz "Big Combo". Vaje
imajo v osnovni šoli, v glasbeni sobi
prosvetnega doma, včasih tudi doma. Igranje
je njihov mali kruhek. Za šest tisoč na
mesec se vsako nedeljo odpravijo v Sma-
rješke Toplice, kjer igrajo. Nekaj instru-
mentov je njihovih, nekaj so si jih iz-
posodili.

In denar, ki ga zaslužijo?

"Nekaj za spirti, nekaj za odplače-
vanje saksofona," je povedal Fide.

"Nekaj za spirti, nekaj za v Ljublja-
no," je povedal še Cibe.

"In kako so zadovoljni z vašim igra-
njem?"

"Zadnje dni kar gre. Italijanski fil-
marji, ki snemajo v Dragi, pridejo pogosto
v Smarje... Vseč jim je naš jazz.
Nekaterim pa ni prvi raz. Hočejo
valček, polko, valček in Marino..."

SVET JE ODPRT
vsem, ki so mladi in dinarje s trdno vo-
jo narediti iz sebe človeka, poštenega
Slovca dvajseta stoletja. Zavest, da
delas in da drugi cenijo tvoje delo, da se
postavlja na svoje noge, da si lahko sam
s svojim delom prisluži knjige, čevlje in
plašč za zimo, je ključ do življe-
nja, ki si ga pridelas.

PETER BREŠČAK

Večna skrb zaradi denarja v
klubu ne ustvarja ravno najbolj
sega vzdušja med tekmovalci.
Prejšnja leta smo se preživljali s
naši brošuri in s podporo, ki
smo jo dobili od sindikalne po-
družnice tovarne "Duro Salaj",
odnosno od uprave kopačev. Le-
tosi smo denar iz dohodkov iz-
daje brošure že porabili, pod-
pore pa smo precej le 50.000 din.
Do dneva republike bomo izdali
novo brošuro, za katero upamo,
da bomo nabrali nekaj oglašev.
Ne vem pa, kako bomo s tem
denarjem životalni, če ne bomo
dobili drugih dotacij.

Janez Breskvar

Lovci ob prazniku občine Videm-Krško

V programu praznovanja letoš-
njega občinskega praznika so ime-
li lovci tekmovalje v streljanju na
sinaste golobe. — Pred tekmoval-
njem je lovce nagovoril predsed-
nik obč. Lovske zveze Lojze Co-
laric in poudaril pomen občinske-
ga praznika.

Na stadionu "Matije Gubca" se
je 17. avgusta ob treh popoldnih
zbralo okoli 30 lovecvev dveh družin.
Tekmovali so v skupinah po 6 član-
ov. Za prva tri mesta so bile raz-
pisane nagrade. Prvo nagrado je
dobil Franc Murko, drugo Franc
Skofljanič in tretji Ernest Cener.
Vsi trije so člani LD Krško.

Po tekmovalju s sklenili, da bo-
do še v prihodnje prirejali strelske
vaje in tekmovalje. D. F.

Lepo vreme in kmetovalci

Lepo vreme, ki je nastopilo
v zadnjih dneh, sili kmetoval-
ce doline, da pohite s poljski-
mi deli. Sedaj kosijo otavo,
hite pa tudi z deli na polju, ki
je zaradi slabega vremena v
prejšnjih dneh precej zaostal.

Lepa vremena si sedaj
želijo zlasti vinogradniki. Vi-
nogradi, ki jim spomladanska
slana ni napravila večje škod-
e, lepo kažejo, medtem ko je
v sadovnjakih slabše.

D. Gr.

DOBER NOGOMET

Pretelko nedeljo smo na novo-
meškem stadionu gledali prav za-
nimivo in tudi kvalitetno nogomet-
no tekmo med moštvi domačega
Ela in tromaškajev "Bele
krajine". Gostom se je poznalo, da
niso navajeni na travnato igrišče,
toda s tem ne mislimo opraviče-
ti njihovega poraza. Elanovci so

tekmo zasluženo odločili v svojo
korist, ter so zmagali res dobro.
Če bi napad in krila vrsta igra-
la še bolj povezano in če se posa-
mezniki ne bi predajali včasih
večnemu preigravanju, bi bil lah-
ko rezultat v korist Elana še večji.

Pohvaliti moramo disciplino ve-
dne igralcev (nekateri so se tudi
tu morali spozabiti), razen tega
pa gre precej blizu za normalen
potez nekoga starih in včasih ma-
lo preveč bojevitih rivalov zelo
dobro s sodniku Legiši, ki je tek-
mo vodil skoraj brez napak.

Za gledalce ne moremo reči, da
so bili nedisciplinirani, toda spet
se ne smemo pozabiti rumečkuj-
ni "vsevedneži", ki so da-
jali precej neokusne pripombe na
račun dobrega sodnika. Tako ne
gre in naloga starejših gledalcev
je, da mladim kritične prišljike
k molku!

Prihodnjo tekmo bodo Elanovci
igrali v Brežicah v nedeljo, 28. av-
gusta. tm

Dve zmagi "Otočca"

NK "OTOČEC" iz Otočca je
prejšnji teden odigral dve
priateljski nogometni tekmi. V ne-
deljo so se srečali z mladimi
nogometaši iz Bistric vasi. Igrali so
na rokometnem igrišču v Novem
mestu. Tehnično boljše gostje iz
Otočca so premagali nasprotnike
z rezultatom 4 : 3.

V četrtek so se na istem igri-
šču srečali v povratni tekmi z
ekipo IMV Zmagal je Otočec z
rezultatom 6 : 2 (4 goli). Igra je
bila razburljena in razburila in
je gledalce zadovoljila.

Mladi nogometaši iz Otočca so
v zadnjem času dsegli lepe uspe-
he in najlepša nagrada za njihov
trud je povabilo okrajne noga-
metne zveze iz Novega mesta,
naj sodelujejo na jesenskem
prvenstvu v malem nogometu.

Ponudilo jim je tudi popolno
opremo. Čestitamo!

javšek (K) 456 cm, Svetličič 441 cm;
me krogla: Kotnik (Nm) 10,55 m,
Vidmar (Nm) 10,41 m, Fanc (K)
9,56 m.

VSERSTNI RED EKIP:
MOŠKI: 1. AK "Karlovac" 10.355
točk, 2. Partizan (Nm) 10.091 točk,
3. AK "Mladost" (Z) 8.665 točk.

ŽENSKE: 1. AK "Karlovac" 6240
točk, 2. Partizan (Nm) 5345 točk,
3. Zeleničar (Sl. Brod) 5334 točk.

OGLEDALO

"Tovariš, ti si 'kritikaster'!"

Na sestanku kolektiva je vstal in spregovoril. Malo
težko, nerodno mu je bilo. Nekaj ga je dušilo v grlu,
saj se je le malokdaj oglašil, pa vendar je povedal:

— Tovariši, to je narobe, bolje bi bilo tako in to
tudi ni prav. To vendar ni gospodarsko. Se in še je
govoril, kakor plaha se je vililo iz njega. Ko je končal,
je vse onemelo. Kaj takega, na javnem sestanku si
upa govoriti!

Nato je zabučalo. "Prizadeti" so se oglasili. Go-
vorili so, dokazovali pravilnost svojih stališč, obsojali
mnenje tovariša, ki je spregovoril, skratka sestanek
se je zavlekel. Nato so sestavili komisijo. Do podrobnosti
je pretila obisti tovariša, ki je spregovoril.

Da, celo v življenju njegovih pradedov so pokukali.
In kod je hodil on, s kom se je družil, kje se je šolal,
če je bil kaznovan, kako je bilo med vojno z njim
in s daljnimi sorodniki, če je bil med vojno z njim,
in še so preiskovali. Nato so ugotovili, da je nezdav
element, da rovari v kolektivu, da škoduje skupnosti
in da je čisto navaden "kritikaster".

Nihče ni pomislil, da živimo v demokratični državi,
kjer ima vsakdo pravico povedati svoje mnenje. Zakaj
torej iščemo v človekovi kritiki le slabo? Kaj je res
vse, kar naredimo, neskončno pravilno? Mar ne bi
bilo bolje resno pomisliti to, kar je tovariš povedal
in reči: res je, tukaj imaš prav in tukaj spet, tam
pa ne, ker ni tako kot si povedal. Toda vseeno, hvala
ti za opozorila, ki jih bomo koristno uporabili! Prosi-
mo te, tovariš, še se oglašaj!

Da, bolje bi bilo tako. Ljudje bi raje govorili; mi
vsi, vsa družba bi imela od tega korist.

PETER BREŠČAK

Kaj pravijo v brežiški zadrugi

Letos so se združile KZ Brežice, Kmetijska poslovalna družba Brežice in KZ Globoko v Kmetijsko zadrugo Brežice, ki je zdaj največja v okraju. Zadruga ima štiri ekonomije (Mokrice, Globoko, Pišce in Brežice) ter okoli 120 ha obdelovalnih površin. Med temi 120 hektari je 50 ha intenzivnih nasadov hmelja, brskov, hrusk in vinogradov. Na ekonomijah pijačo 400 glav govedi, imajo pa tudi kokošjo farmo. Kmetijska zadruga Brežice, ki ima zdaj okoli 200 milijonov osnovnih sredstev, bo letos po predvidenih proizvodnih načrtih za 400 milijonov bruto produkta, kar je nekaj več kot predvideva plan. Zadruga ima zaposlenih 170 ljudi, od teh je 60 odstotkov plačanih po učinku, drugi pa bodo nagrajeni enako predvidoma najkasneje v dveh letih.

Kmetijska zadruga Brežice je nastala okoli 1000 letakov s pogoji, pod katerimi sklepa kooperacijske pogodbe s kmeti-privatniki. Razpisala je kmeljem kmetom, ki imajo pogoje, da gredo lahko o kooperaciji. Pogoj za to obliko sodelovanja so: agrotehnične ukrepe predpisuje KZ, prednost pri nabavi semen in gnojil s popustom imajo kooperanti, kooperanti lahko plačajo nabavljena semena in gnojila takoj ali pa z obrestmi kasneje, kooperanti se obveže, da bo prodal v vrednosti 2 do 3-krat toliko pridelkov zadrugi, kolikor je pri njej kupil materiala itd. Če pred odložitvijo letaka so sklenili pogodbo za kooperacijo. Zadruga bo letos predvidoma posejela v kooperaciji 200 ha italijanskih vrst pšenice.

Kmetije vedno bolj spoznavajo, da so jim stroji prijatelji in pomočniki. V brežiški občini se želi kmetom-kooperantom pšenice s kombajnom. Nek kmet-privatnik, ki ni sejal pšenice v kooperaciji, se je vlegel pred kombajn na cesti in zaklical: »Zdaj pa pelji na moje njivo žet, drugam naprej greš lahko le preko mene!« Navajal je strojno žetje je bil velik kljub temu, da je stala strojna ura 3500, 4000 in več dinarjev. Se pred letom ali dvema pa kmetje in nekateri upravniki zadrug sploh niso marali strojev.

V gospodarske organizacije več finančne discipline!

Zadnji, t. j. osmi seji občinskega zbora proizvajalcev v Crnoljubi so prisotni voditelji predstavniki svetov pri občinskem ljudskem odboru ter direktorji in računovodje vseh gospodarskih organizacij z območja občine. Pregledali so izpolnjen sklepov zadnje seje, nato pa razpravljali o gospodarski v občini v letu novih ekonomskih ukrepih.

Zbor proizvajalcev je razpravljal o gospodarskem razvoju občine v letu 1959 ter o odzivu novih finančnih ukrepov na potek proizvodnega procesa v posameznih gospodarskih organizacijah. Ugotovljeno je bilo, da si več podjetij neopravičeno želijo novih investicijskih kreditov, pri tem pa so sama velika premalo pregledala in ocenila svoje možnosti za rast proizvodnje brez večjih ali celo brez vsakršnih investicijskih vlaganj. Omenjene želje so odraz nepriprave gledanja in gospodarjenja posameznih kolektivov, ki živijo le od danes do jutri brez vsakršnega perspektivnega gledanja. Smotni programi in delovni načrti bodočega ekonomskega razvoja, ki so osnovni gospodarskih organizacij so orodje samoupravljanja — v večji meri pa še celo vodilnim ljudem — nepotrebnosti, ker se boje anarhije in poglobitvi v bodoči razvoj podjetja ter delati in ustvarjati v okviru programov, nalez, ker zahteva to seveda določeno

planisko disciplino. Uvajanje druge ali celo tretje imene je trn v peti vsem kolektivom, ki se jih to šteje, kajti zavedajo se, da bi morali z uvedbo teh novih ukrepov privzeti strožji odnos do delovne discipline in podrediti lastne interese, kolektivnim interesom. Pri tem obračajo hrbet možnim znanim povečanju proizvodnje ob minimalnih povečanih stroških. Premalo se zavedajo, da so njihove želje po novih investicijskih neosnovane, saj z uvedbo druge oziroma tretje imene podrejajo skoraj vsi potrebuje nikršnih investicijskih sredstev.

Novi finančni ukrepi so tudi še — čeprav v manjši meri — prizadeli nekatere gospodarske organizacije, zlasti glede obratnih sredstev. V letošnjem prvem polletju so se v črnomajski občini povečala obratna sredstva v gospodarstvu v primerjavi z istim ob koncu leta 1958 za 10,5 odstotka. To povečanje obratnih sredstev izvira v glavnem iz bančnih virov (okoli 70%). Nakazano stanje je posledica nesmotnega odobranja investicijskih posojil gospodarskim organizacijam, katere si hkrati s posojili za osnovna sredstva ne zagotavljajo tudi odgovarjajočega zneska za obratna sredstva. Hkrati je to tudi odraz popustljivega odnosa do finančno neurejenega stanja v določenih podjetjih.

Zbor proizvajalcev je sklenil, da je potrebno v bodoče odrediti sleherni investicijski program, ki ne bo trdno zalel tudi zagotovitve obratnih sredstev. Prav tako je zahteval od onih gospodarskih organizacij, ki izvajajo investicijska dela v lastni režiji, da ne vlagajo v investicije obratnih sredstev kot je zalel slučaj, da je v tem namene vložili skoraj 5 milijonov dinarjev.

Velika pomanjkljivost, ki jo izkazujejo nekatere podjetja, je kreditiranje kupcev preko priznane normativne 20 dni. Tako izkazujeta resno predelovalno podjetje »ZORA« in Belokranjsko gradbeno podjetje vezavo kupcev tudi do 30 dni, medtem ko znašajo povprečno v primeri s povprečno me-

Elektrifikacijska dela v Suhli krajini

Proti koncu tega meseca ali v začetku septembra bo zavlečena luč v Hinjah, na Plešu, v Ratju in na Prevolah. To bo za te kraje velika pridobitev, saj so si do sedaj morali privzeti s petrolejko. Posebno prizadeven je elektrifikacijski odbor v Hinjah, ki hoče delo čimbolj pospešiti.

NOTRANJEPOLITIČNI FEDENSKI PREGLED

Gibanje industrijske proizvodnje je vsako leto posebno zanimivo v mesecu juliju in avgustu, kajti kar v navadi je že, da nekatere tovarne vzamejo kolektivni dopust — in če je teh pojavov veliko, lahko to občutno škoduje in predvideni rezultati niso doseženi. Razen kolektivnih dopustov pa vpliva na gibanje industrijske proizvodnje delovni odidh ljudi sploh, kajti v večini gospodarskih organizacij se nismo prišli do tega, da bi bil odidh delavcev in uslužbenecov, kolikor toliko enakomerno razporejen prek vsega leta.

Kot rečeno, prav s teh vidikov, je gibanje gospodarstva, predvsem pa gibanje industrijske proizvodnje v mesecu juliju, zanimivo. Zai velja tudi za gibanje industrijske proizvodnje letošnjih sedmih mesecev zapisati prej omenjene ugotovitve. Prav tako kot vsako leto, se je v naši republikli tudi letos v primerjavi z junijem, zmanjšala industrijska proizvodnja. Indeks proizvodnje znaša 105,3 odstotek v primeri s povprečno me-

Tudi letos stare napake

sečno proizvodnjo leta 1959. V gospodarskih organizacijah nava-jajo razlog k temu: skrajšanje obratovanja zaradi rednih letnih dopustov delavcev in uslužbenecov, ki so jih ponekod izkoristili kolektivno ali pa obratno. Prav zaradi tega je proizvodnja v nekaterih industrijskih panogah manjša. Zaradi teh in še drugih razlogov niso dosegle lanske mesečne povprečne proizvodnje industrija nafte, črna metalurgija, kovinska, tekstilna, usnjarsko-obutvena in tobačna industrija.

Med tiste panoge, ki so se uvrstile v indeksu industrijske proizvodnje na najvišjo lestvico, je vsekakor moč šteti proizvodnjo elektroenergije. Zaradi obilice dežja se je dvignila proizvodnja hidroenergije na 255.000 MWh, oziroma so jo proizvedli več za 84.879 MWh kot v januarju, ko je bila najnižja proizvodnja v tem letu. Zato je moč reči, da je bila v juliju proizvodnja električne energije v Sloveniji rekordna. Tudi proizvodnja premoga je bila za 19 odstotkov večja kakor lani v istem mesecu. Premog in električna energija pa sta izredno pomembni postavki za nemoten tek proizvodnje. Industrija je bila torej povsem preskrbljena s pogonsko energijo in to si lahko obetamo še vnaprej.

Pregled o gibanju industrijske proizvodnje v vsej državi pa nam daje razsvetljuje podatke predvsem o proizvodnji blaga za široko potrošnjo. Pomembni uspehi so bili namreč doseženi prav v teh panogah, kakor tudi tistih panogah, kjer so proizvođači veličnoma namenjeni za »voz«. V Sloveniji je sicer proizvodnja kovinske industrije zaznamovala padec za 27,7 odstotkov — kljub temu pa je presežena lanska proizvodnja sedmih mesecev za 10,6 odstotkov — v okviru vse države pa je kovinska industrija povečala proizvodnjo za 28 odstotkov. Za 16 odstotkov je porasla proizvodnja industrije nekovin in za 10 odstotkov proizvodnja barvne metalurgije. Industrijske panoge, ki izdelujejo blago za široko potrošnjo pa so dosegle tole raven proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem leta 1959: proizvodnja industrije živil za 29 odstotkov, elektroindustrija industrije usnja in obutve vsaka za 26 odstotkov, industrija tobaka za 16 odstotkov in tekstilna industrija za 15 odstotkov. Na prvem mestu je vsekakor proizvodnja industrije gume, kjer je presežena proizvodnja v primerjavi z istim obdobjem s 30 odstotki. Takšno gibanje proizvodnje je izredno pomembno, kajti s tem so kritje potrebe tržišča, nastale pa so tudi zaloge — prejšnje mesece smo ugotavljali, da so le-te manjše oziroma da zelo počasi narastajo — to pa je izredno pomembno za nadaljnjo rast družbenega stanja.

V okviru vse države je skupna industrijska proizvodnja v prvih sedmih mesecih, v primerjavi z istim obdobjem lani, porasla za 17 odstotkov. Najbolj so proizvodnjo povečala industrijska podjetja v Črni gori, in sicer za 28 odstotkov, v Srbiji je porasla proizvodnja za 20 odstotkov, v Makedoniji za 19, na Hrvaškem za 17,5 odstotkov, v Sloveniji za 15 in v Bosni in Hercegovini za 14 odstotkov.

Gibanje industrijske proizvodnje pa bi bilo nedvomno še ugodnejše, če ne bi bilo razen drugega tudi prej omenjenih napak.

Z vseh strani prihajajo obiralci hmelja tudi v brežiško okolico. V tretjem letu je rodil hmelj izredno dobro; pridnim obiralcem nudi lep zaslužek, skupnosti in pridelovalcem pa bo dal bogat dohodek. (Foto: Mato Blažević)

IZ DELA ORGANIZACIJ SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Sredi razgibanega življenja

Razgovor s tovarišem Francem Sabličem, predsednikom občinskega odbora SZDL Brežice

Vpr.: V kongres SZDLJ je tudi v brežiški občini sprožil veliko razgibanost, ki ima odziv v čedalje večjih uspehih na vseh področjih družbenega življenja. Nedavna pokongresna občinska konferenca Socialistične zveze je ugotovila, da je organizacijska sestava Socialistične zveze precej prilagojena novemu statusu ali bolje rečeno — potrebam sedanjega časa. Nekaj izkušenj iz preteklih let pri iskanju boljših organizacijskih oblik v vaši občini lahko koristi tudi drugim organizacijam SZDL.

Odg.: Najprej je bilo na področju občine 68 osnovnih organizacij Socialistične zveze. Tako organizacijska sestava pa se je pokazala kot neučinkovita; organizacije so bile preveč razdrobljene, s šibkimi kadri, oddaljene od problemov, s katerimi so se ukvarjali kmetijska zadruga, šolski odbor in drugi samoupravni družbeni organi. Na področju Dobreve na primer je obstajalo 9 osnovnih organizacij Socialistične zveze in samo en krajevni odbor — družbeni organ, en šolski odbor, kmetijska zadruga itd. Nobena izmed teh devetih osnovnih organizacij se ni zanimala za delo teh organov, ravno tako pa med njimi ni bilo so-

delovanja pri reševanju skupnih problemov, ki so presegali okvir ene same organizacije. To je terjalo, da smo se lotili reorganizacije, ki pa je šla spet v drugo skrajnost: na področju občine smo ustanovili le 22 osnovnih organizacij Socialistične zveze, ki so bile sicer kadrovsko močnejše, imele so povezavo z družbenimi organi na svojem področju vendar so bile odmaknjene od članstva in niso mogle sproščati vseh drobni, a pomembnih pobud spodaj na vasi. Ob lanskoletnih občinskih zbiorih Socialistične zveze v decembru smo v skladu z izkušnjami in potrebami terena ustanovili 14 krajevnih odborov in 70 podružnic Socialistične zveze.

Vpr.: Nedavna občinska konferenca Socialistične zveze je ugotovila, da taka organizacija še ni dokončana in da jo bo treba še vnaprej vskajevati s potrebami terena. Kakšno načrte imate v zvezi s tem?

Odg.: Izvajanje novega statuta n kampanijska zadeva, marveč je nekaj, kar mora služiti živi, vsakodnevni praksi. Med članstvom bomo naprej vse do jeseni odprta živahna razprava o prilagajanju organizacijskih oblik novim potrebam. Razen tega bo treba območja kra-

POZDRAVI ROJAKOV IZ FRANCOŠKIH RUDNIKOV

Naš rojak in zvesti naročnik Dolenjskega lista Franc Kastelic iz Sallauminesa (Pas de Calais, sev. Francija), nam je poslal gornjo fotografijo in pismo, v katerem opisuje izlet slovenskih rudarjev, članov Uduženja Jugoslovanov v Severni Franciji. Družine naših rudarjev so letos 3. julija zapustile svojo, od premoga prašna naselja in se odpeljale v zeleno naravo, 80 km od belgijske meje, v Quenoy. Ob zvokih narodnih pesmi so obujali spomine na rodno grudo, katere mnogi niso videli že več desetletij. »Ljubiti domovino te nauči hladna tujina, bratske ljubezni pa te nauči socialistična domovina!« nam piše rojak Kastelic in z ženo lepo pozdravlja vse bralce Dolenjskega lista!

K reševanju šolskih problemov

pritegniti tudi gospodarske in druge činitele

(Nadaljevanje s 1. strani)

prostora s silno natrpanostjo sob in postelj. Grajena je bila za 334 postelj, danes pa jih ima 475; mnogi njeni prostori so odgovarjali razvojni stopnji bolezni pred 60 leti, danes pa so že davno za potrebami sodobne zdravstvene vede. Vse to že vrsto let terja rešitev — izgradnjo novih prostorov.

O tem problemu je na seji porodniškega doma v Brežici, ki ga vodi dr. Erna Primožič in med drugim dela, da bo nova bolnišnica (sodobno grajena stavba v obliki črke H) osrednji hospitalizacijski center za Dolenjsko, ki naj bi bil popolnoma zgrajen do leta 1971. V novi bolnišnici bi imeli oddelki tole zmogljivosti:

Interni — 110 postelj, infektološki 35, pljučni 100, kirurški 138, ginekološko-porodniški 40, dermatološko-venereološki 40, otroški 60, okulistični (za bolezni vida in očja) 30, oddelek za ušesa, nos in grlo 34 in živčni oddelek — 30 postelj.

Sedanja bolnišnica nad Loko (Kirurgija in ginekološko-porodniški oddelki) bi ostala, bi dobili prostoro na travnikih za sedanjim pljučnim oddelkom v Kandli. Najprej bi zgradili kirurški in otroški oddelki, kasneje pa druge; v letih 1961, 1962 in 1963 bi bila prva oddelka »gotovljena«. Predračuni kažejo, da bo vseh stroškov približno 80 milijonov, pri čemer bo sodelovala bolnišnica s svojim pritrjenim denarjem, OLO, ObLO in republika. Z deli bi pričeli lahko že to jesen, najkasneje pa v zgodnji pomadi 1961. Zakajna sredstva za dela so zagotovljena.

Kaj pomeni kompletna bolnišnica? Vseml specializirani službi, naj samo mimogrede omenimo tale podatke: vsako leto izplača OZZS Novo mesto nad 40 milijonov dinarjev samo za polivanje svojih zdravstvenih k specializiranih izven okrajaj. Osnovni stroški, izruba kasa in izgubljenih proizvodnih dni bo odpadla, ko bomo imeli te službe doma.

Obdelniki so po krajši razpravi, v kateri je tudi primarji dr. Otton Baic sodeloval na obra zboru, naj zaradi izredno težavnih razmer v bolnišnici ukrenemo vse potrebno, da bi čimprej zgradili novo, moderno bolnišnico, sprejeli poročilo.

Nov gasilski dom in poklicno gasilsko enoto!

Obdelniki so po krajši razpravi, v kateri je tudi primarji dr. Otton Baic sodeloval na obra zboru, naj zaradi izredno težavnih razmer v bolnišnici ukrenemo vse potrebno, da bi čimprej zgradili novo, moderno bolnišnico, sprejeli poročilo.

Posle: 67 krajevnih odborov

Krajevni odbori imajo kot organi družbenega samoupravljanja v našem komunalnem sistemu nadvse pomembno vlogo. Prek njih upravljajo državljani občinske zadeve, zlasti s komunalnega in socialnega področja. Zlasti pri razpisu in izvedbi delovnih in gradbenih del, imajo dolžnost kot jih imajo stanovanske skupnosti v mestu. Področje sedanjih 29 krajevnih odborov pa je bilo skoraj povsod preveliko; državljan prav zato, da bi se lahko vključili v reševanje svojih predlogov, želja in načrtov. Ljudskemu odboru je bil na seji predložen osnutek reorganizacije sedanjih KO, katerih naj bi bilo 67. Odbori so predlagali 6 sprememb, v celoti pa bodo seznanili volivce s predlogom sedežev in obsega (vsihi) novih krajevnih odborov na bližnjih zbiorih.

Stari (in novi) dolgovi se vlečejo naprej

Odbornik Ciril Jarnović je seznanil ObLO z dohodki in izdatki proračuna ob koncu polletja in z nepravilnostmi računov lanskega in letošnjega leta. Res je, da bi okrepjena finančna služba ObLO lahko dosegla nekoliko višji odstotek proračunskih dohodkov (zdaj dosegamo 41,7 odst. — izdatki 48,3 odst. letnega plana), čeprav je tudi nekaj objektivnih vzrokov, da dohodki niso doseženi v planirani polletni vsini.

Bolj kot proračun so pereče plačane obveznosti ObLO: po poročilu je dolga na tržnici, bazuenu v Dolenjskih Toplicah, skladni kanalizaciji, za križišče v Kandli, za modernizacijo Zagrebške ceste, za preokračeno predračunsko vsoto pri gradnji nove poste in zaradi kanalizacije metela Otočec za okroglo 10 milijonov din. Predlog: najeti iz republiškega investicijskega sklada 20 milijonov din posojila, 5 milijonov naj bi prispeval OLO, posta sama naj bi pokrila manjkajočih 19 milijonov (ali pa bi se gradnja znatno ustavila), podjetja v občini pa naj bi iz sklada prostega razpolaganja za 1960. oziroma 1961. leto prispevala 15 milijonov din, medtem ko bi ObLO natej premoščitveni kredit.

Res se nekatere obveznosti vlečejo v gospodarstvu občine že od leta 1956 dalje, nekatere so nastale zaradi novih pristojnosti ObLO in na novo naloženih nalog ali zaradi izjemnih okoliščin, povzanih cent. Zadolenost ObLO pa seveda hromi večjo sprosčeno v razvoju komunalnega gospodarjenja v komuni. Če so tega krive res samo nerealne proračunske kvote, kot je rečeno v poročilu odbornikom, bi bilo zanimivo spoznati problem nekoliko globlje.

Za ISKRIN obrat v Novem mestu

Na seji so se odborniki seznanili tudi z načrtom OLO, ObLO in vodstva kranjske tovarne ISKRA, da se v Novem mestu vzpostavi nov obrat, ki znaša kranjske tovarne. Obrat bo izdeloval razne usmerilne, zgradil pa bi ga do kraja v letih 1960-1965. Za začetek bi prispevala občina 24 milijonov, pomagala bi tudi okraj, medtem ko bo obratno in obratna sredstva prisrbel ustanovitelj obrata, to je

NISO POZABILI ČLANOV KOLEKTIVA

Delavski svet rudnika Kanjarica se je na predzadnji seji spomnil tudi članov kolektiva, ki služijo vojaški rok. Vsem enajstim rudarjem - vojakom je poslal pozdravno pismo ter jim v njem opisal izpolnjevanje planskih nalog, potek investicijske izgradnje rudnika in življenje v kolektivu na sploh. Vsakomur so poslali tudi nekaj cigare, razen tega pa bodo redno prejimali tudi bilten podjetja »Belokranjski udar«. Tako bodo tovariši tudi v času, ko nosijo vojaško suknjo, povezani z življenjem v kolektivu.

Prav vsi rudarji - vojaški se iskreno zahvaljujejo za nepričakovano pozornost ter izražajo željo, da se čimprej vrnejo v svoj kolektiv.

KZ Dvor se priključi h KZ Žužemberk?

Na seji upravnega odbora kmetijske zadruge Dvor in na zasedanju zadrugnega sveta te zadruga so pred dnevi razpravljali o potrebi priključitve te zadruga h kmetijski zadrugi Žužemberk. V načrtu je namreč predvideno, da bosta v občini le dve kmetijski zadrugi: v Žužemberku in na Hinjah.

M. S.

sekcijah in volili delegate za občinsko konferenco. Osnova za delo sekcij bodo organizacijski deli, ki so se že sestavili predlog plana za razvoj svojega področja za nadaljnji let, prav ti podatki. Po vseh z občino bodo vsakič pričeli te podatke obdelovati; upoštevati jih bodo tudi že pri sestavi družbenega plana za leto 1960. Organizacije bodo predvsem o vrstnem redu del, ki jih bo pomagala uresničevati s sredstvi občine, lahko še živahno razpravljale. Bistveno pri tem je, da bodo vsi predlogi in skleni plani SZDL sodeloma postali stvarnost, razumljivo prednam, kjer bo članstvo pripravljeno več pomagati.

Pred krajevnimi konferencami SZDL v Sevnici

V petek se je v Sevnici sestalo razširjeno predsedstvo občinskega odbora SZDL. Na seji so se v glavnem pogovori o pripravi letnih sestankov s širšimi občinskimi odbori SZDL, glede sprememb, ki bodo po sklepih V. kongresa SZDLJ potrebne tudi v tej občini. Se ta mesec bo večini sektorjev in sestankov z odboriških organizacij. Na sestankih bodo pregledali možnosti za izboljšanje sprejemnih organizacij, potrebne pri sodelovanju pogovorov tudi o bodočih oblikah dela in o poteku krajevnih konferenc. Za priprave nanje bodo porabili vse september, konference pa bodo v drugi polovici oktobra. Na teh bodo razen organizacijskih sprememb sprejeli plan dela v

ki pa jih ne bomo ustanavljali s predpisovanjem in z določanjem ljudi vanje. Menimo namreč, da morajo sekcije nastajati po potrebi, ob problemih, ki žulijo ljudi in so vredni globalnega proučevanja in jasnih, določenih stališč. Razprava na konferenci je opozorila na potrebo, da naj bi na Bizejskem čimprej ustanovili sekcijo, ki bo proučevala probleme obnove vinogradov, v Brežicah sekcijo za proučitev nekaterih problemov komunalnega značaja, izboljšanje servisnih služb in podobno. Skratka, V. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije ima pri nas, v brežiški občini, velik odmev, ki se kaže v še večjem zanimanju državljanov za aktivno sodelovanje v družbenem življenju in v iskanju najboljših oblik, ki bodo omogočile uresničitev njihovih potreb in želja.

Satelit nad Dolenjsko

Prejšnji teden smo bili priča zanimivemu dogodku. Nad Novim mestom in še nekaterimi kraji Dolenjske smo lahko opazovali ameriški satelit »Echo I«. Letel je v smeri jugozahod-severozahod. Njegova svetloba je bila močnejša od svetlobe zvezd. Satelit »Echo I« so opazili že v torek, 17. avgusta, v ljubljanskem Observatoriju. — Vest so posredovali preko radia vsem prebivalcem Slovenije. Satelit je preleteval naše kraje okoli 20.30 zvečer in ob 0.30 ponoči.

ATOMSKA RAZSVETLJAVNA

V Čikagu obratuje največji ameriški atomski kotel (reaktor), ki s 180.000 kilovati osvetljuje del mesta z 200.000 prebivalci. Strojnikovi sodijo, da bo čez nekaj let atomski tok cenejši kot električna energija iz vodnih in toplotnih elektrarn central.

VESOLJSKI PRAH

V vesolju je polno prahu, ostankov razbitih zvezd, planetov, repatic itd. Po zadnjih podatkih sovejskih učenjakov zgori v ozračju nad Zemljo, v višini nad 100 kilometrov, vsako leto blizu 29 milijonov ton tega kozmičnega prahu. Vsak dan pada na površje Zemlje le 3 tisoč ton drobcenih meteorjev in prahu.

Ohlajeni osli

Francoski otoček Re v Biskajskem zalivu ima posebno zanimivost: vsi osli na otoku so oblečeni v kockaste ali marogaste hlače. Kajpak dolgočasno, ampak je ta »moda« ostala še iz prejšnjih časov. Včasih je bilo na otoku veliko črta in komarjev. Črna roba komarjev so napadali uboge osle. Da bi osli nesrečno usodo svojim zvestim prijateljem in pomočnikom pri delu, so začeli prebivalci osle oblečati v hlače.

NEVIODUNUM ODKRIVA SVOJE SKRIVNOSTI

Poročali smo že o letošnjih izkopavanjih v Drnovem, danes pa objavljamo fotografijo, kako pomagajo domačini skupini arheologov pri njihovem zanimivem delu. Letošnje izkopavanje je uvod v večletno sistematično izkopavanje v Drnovem, hkrati pa je to tudi prvo sistematično izkopavanje antične naselbine v Sloveniji sploh. Letošnje izkopavanje bo trajalo dva meseca. Sredi vasi, v sami rimski naselbini, so našli arheologi številne temeljne zidove gospodarskih in stanovanjskih prostorov. Nadse zanimiva je najdba ostankov rimske »centralne kurjave«, imenovane hipokavst, ki je s toplim zrakom ogrevala tla posameznih prostorov. Zanimiva so tudi izkopavanja v nekdanji rečni strugi Save, kjer so doslej odkopali že 30 velikih kamnitih blokov. Tu je nekdanje bilo rečno pristanišče (morda tudi svetišče boga Neptuna?) rimskega mesta Nevioudunuma. — Doslej so našli pri izkopavanjih že nad 100 bronastih rimskih novcev raznih cesarjev od 1. do 4. stoletja nove ere, razen tega pa več bronastih okraskov in čez 20 keramičnih posod. — Za občinski praznik Vidma-Krškega je arheološka ekipa priredila v izložbenih oknih v Krškem majhno razstavo izkopanih predmetov, ob koncu izkopavanj bo pa urejena razstava izkopanih v šoli v Leskovcu pri Krškem.

POGLED V PRIHODNOST

Sovjetska časnikarja Vasiljev in Gušev sta obiskala 29 sovejskih znanstvenikov: fizike, kemike, tehnike, agronome, zdravnikov, biologe, astronomov itd., in jim zastavila vprašanje, kako gledajo na razvoj znanosti in tehnike v bodočnosti. Kaj vse bo človeštvo doseglo, recimo do leta 2007. Prezanimive odgovore, ki so jih glede tega dali strokovnjaki vsak s svojega področja, sta pred dvema letoma izdala v posebni knjigi z naslovom »Reportaža iz 21. stoletja«. Ta knjiga bo jeseni izšla v slovenskem prevodu pri Mladinski založbi, našim bralcem pa posredujemo iz nje nekaj zanimivih poglavij.

Potovanja po suhem, po morju in v zraku

Najino ekskurzijo sva začela v kabinetu dopisnega člana sovejske akademije znanosti Vasilija Vasiljeviča Zvonkova. Zanimajo naju je vprašanje, kakšna prevozna sredstva bodo uporabljala na sprehodih in potovanjih po svetu 21. stoletja. Bilo je rano jutro.

— Jutranje ure, to je najlepši čas za delo — je dejal znanstvenik. — Jaz vse življenje vstajam zgodaj in zato menim, da imam v primeri z drugimi vsak dan dve, tri ure v dobro. Le zračunajte, koliko more to podaljšati življenje!

Veselo se je nasmejal. Potem pa so mu oči pogledale hladno, skoraj strogo. Položil je roko na kup znanstvenih časopisov in začel razlagati. — Zaviest je škodljivo čustvo, ker krajša življenje. Pa vendar nehoti zavidam ljudem, ki bodo živeli čez petdeset let in se posluževali vsega, kar bosta do takrat lahko dali znanost in tehnika.

Dali pa bosta lahko zelo veliko! Navajeni smo čudovitih strojev, ki nas venomer obdajajo, in skoraj ne zaznavamo njihovih vsakodnevnih uslug.

Pa vendar stroji osvetlujejo in ogrevajo naša stanovanja, pomagajo nam, da se lahko pogovarjamo na razdaljo mnogo sto kilometrov, lajšajo naše delo. Moja stroka so transportni stroji in reči moram, da je njihov razvoj dosegel visoke uspehe.

Nedavno sem službeno potoval v Ameriko in v Evropo sem se vračal s »Queen Mary«, ki je med največjimi in najudobnejšimi potniškimi ladjami na svetu. Ta orjakinja ima 81 tisoč ton tonaze, jakost njenih pogonskih strojev pa je 200 tisoč konjskih moči, kar je jakost velike toplotne elektrarne. In ta ladja je zašla v vihar. Premetavalo jo je kot tresko in škripala je tako, kakor da se bo vsak hip sesula. Vendar je plula naprej, in ne počasi: 60 kilometrov na uro. Vse potovanja čez Atlantski ocean je trajalo komaj pet dni.

Ladje docela novih oblik

Kaj pa v prihodnje, čez petdeset let? Koliko časa bo vzelo tako potovanje?

Sodim, da petkrat manj. Kajpak se bo morala oblika ladij temeljito spremeniti.

Upor v gibanju ladij v vodi sestavljata dve količini: upor vode in upor zraka. V našem času je glavni upor vode.

Kako zmanjšati ta upor? Ali naj ladijski trup med vožnjo dvignemo iz vode? Gotovo, ste že videli, kako naglo vozi gliser: poskakuje po gladini vode kakor pravilna letela riba. Njegov trup je širok in ploščat, drsi po vodi kot velikanova smučka. Vendar kajpak večjih ladij-gliserjev. Niti desetkrat manjših kot je »Queen Mary«, niso zgradili, kajti v napotje je čela vrsta tehničnih težav.

Zadnja leta so zbudile splošno pozornost ladje s tako imenovanimi podvodnimi krilili. Med premikanjem ladje to krililo, ki je pod njenim trupom globoko v vodi, občuti nosilno silo, tako kot krilo letala v zraku. Samo krilo ostane pod vodo, ves trup ladje pa se dvigne. Take ladje, vendar samo majhnih tonaz, že plovejo po Volgi. Toda težjih ladij take vrste doslej še ni.

Povsem mogoče, da vprašanje zmanjšanja upora vode lahko rešimo, ne da bi ladij dvignili trup, temveč da temeljito spremenimo njeno obliko. Kajti oblika ladij je bila tudi pri grških trilemah skoraj taka, kakor jo imajo sodobni

prekomorski parniki. Če pa prežemo trup sodobne ladje simetrično po glavni ploskvi, prevrnemo polovici in jo postavimo — učenjak je z nekaj potezami narisal skico — pa veselne ali vodometne motorje postavimo med polovici, se bo upor proti gibanju znatno zmanjšal. Po mojih računih se njena vlečna moč poveča za 45 odstotkov. Močno so se zmanjšali valovi na kljunu in krmi. In valovi, ki jih povzroči ladja — to je izgubljena energija njenega motorja.

Ce bi trup »Queen Mary« bil zgrajen po omenjenem načelu, bi ladja lahke preorala ocean in pristala v Evropi ne peti, temveč tretji dan. Nemara bodo prav na taki dvooporni ladiji potovali v prihodnosti naši potomeci.

Menim, da se ne motim, izražajoč domnevo, da bodo potniške prekomorske ladje proti koncu 20. in v začetku 21. stoletja plule pod vodo. Seveda bo povečana hitrost plovbe veliko zmanjšala neprijetnosti, ki jih

Skladišča sedanjih goriv bodo odpadla

Posebej moramo omeniti motorje rečnih in oceanskih ladij prihodnosti. Ni dvoma, da bodo to atomski motorji.

V čem je izredna prednost izkoriščanja atomske energije za transport v primeri s premočim in proizvodni nafti? Predvsem v tem, ker je energija, ki nastane pri cepitvi urana, izredno velika: kilogram urana-235 je po toplotni moči enak približno 2,5 tisoč tonam kolosa, to je tovoru dveh tovornih vlakov.

(Nadaljevanje sledi)

Skrivnostno mesto »Šinko«

Ime dežele Katange v Afriki se je pojavilo na prvih straneh svetovnih časopisov. Katanga je velika okrog pol milijona kvadratnih kilometrov. Ima več kot 1.500.000 črncev in okrog 35.000 Belgijcev (!). V glavnem mestu Elisabethvillu živi 170.000 črncev in 13.000 Belgijcev; slednjih je zadnje čase veliko manj, ker so ušli domov.

Rudarsko mesto Šinkolobve leži severozahodno od glavnega mesta. Ob zadnjih dogodkih v Belgiskem Kongu se je zopet začelo govoriti o tem kraju, ki je med vojno izginil z zemljevidov. Vzrok zato je dovolj velik: Šinkolobve je uransko mesto. Uranska ruda pri Šinkolobve v Gornji Katangi je omogočila proizvodnjo prvih ameriških atomskih bomb. Prvi tovori uranske rude iz tega kraja so prispeli v ZDA v začetku l. 1941. S pomočjo te ru-

de so začeli ameriški strokovnjaki proizvajati uran 235 in plutonij 239.

Opreznost pri tem je bila zelo velika. Nihče ni hotel izdati bogatih ležišč. Šlo je tako daleč, da je moralo izginiti tudi ime mesta Šinkolobve, ki ga Belgijci krazko imenujejo »Šinko«. Rezerve uranove rude v Šinkolobve so tako velike, da so jih dolgo časa smatrali za neizčrpne.

Mesto Šinkolobve je danes zavito v tančico skrivnosti. Nikdar niso bili objavljeni podatki o količini proizvodnje uranove rude. Državniki, gospodarstveniki in vojaški krogi mnogih držav želijo, da bi si pridobili vpliv v Katangi in se polastili rudnih bogastev, še posebno uranskega mesta.

Torej ni čudno, da se belgijske čete nočejo umakniti iz Katange oz. zavlačujejo svoj

umik kar se je da. Toda Afrika je že krepko prebujena in njeni narodi hočejo resnično svobodo.

NEKAJ OKROGLIH

BRIGADIRSKA

Na brigadni konferenci so brigadirji kritizirali Janeza. »Veš, res bi lahko delal malo bolj vneto in z veseljem!« so mu očitali.

Cez štirinajst dni vpraša komandant brigade komandirja Janeza: »Če te Janez kaj popravi?« »Oja, za štiri kile!«

PREBUJENJE

»Kaj?« se začudi oče. »Hočete prekiniti zaročilo z mojo hčerko, pa ste mi še včeraj rekli, da je to žena vaših sanj?«

»Res sem tako rekel in govoril, ampak zdaj sem se prebudil.«

ZAPRAVLJIVA ŽENA

»Samo pomisli, kako je moja žena lakotna na denar. Zjutraj me prosi zanj, pa popoldne in zvečer. Kar naprej in naprej: Daj pa daj...«

»Vraga, za kakšno stvar pa troši toliko denarja?«

»Kaj ga bo trošila, saj ji ga nikoli ne dam.«

ČEMU SE SMEJILJO ITALIJANI

— Se ti ne zdi, draga moja, da pušča tvoja romanjkljiva kopalna obleka preveč svobode tujim očem?

— In potem?... Poštena žena nima kaj skrivati pred drugimi!

NESPORAZUM

Gospodinja, ki je imela strašansko veselje s papagaji in so jih bile vse sobe polne, je dobila novo hišno pomočnico. »Povejte mi po pravici, Marička, ali imate radi papagaje?«

»Oh, gospa, jaz sem skromno dekle, vsega navažena. Če bo treba, bom jedla tudi papagaje.«

MODERNI ČASI MED INDIJANCI

»Hajdi, veliki poglavar, Orlov kljun, odloži pipo miru in izkoplji bojno sekuro!«

»Zakaj? Ali prihajajo ble-dolčniki?«

»Naa, ampak potrebujem drvo, da ti skuham kosilo.«

50-LETNICA MATURE NA NOVOMEŠKI GIMNAZIJI

50-letnico mature so proslavili maturanti novomeške gimnazije iz l. 1910 nedavno v Ljubljani. Bil je to predzadnji letnik, ki je maturiral še v starem poslopju nekdanje frančiškanske gimnazije pod ravnateljstvom Fr. Brežnika in inšpektorjem Fr. Hubadom. Od njihovih nekdanjih profesorjev živita samo še dva: dr. Milan Serko (na sliki) in dr. Janko Lokar, ki so ga slavljenci obiskali na njegovem domu v Ljubljani. Pet je bilo zadržanih in niso mogli na proslavo: Ivan Lovrenčič (Smihel pri Novem mestu), Miško Beljan (upokojeni sodnik v Ljubljani), Ladislav Mlakec (upokojeni prof. v Mariboru), dr. Niko Sever (zobozdravnik v Zagrebu) in dr. Leo Vučina (Kaisersberger), upokojeni načelnik bivšega Ministrstva železnice.

Na sliki (z leve na desno) sedijo: dr. Rudolf Mikuš, zdravnik v Vojniku pri Celju; prof. dr. Milan Serko (Ljubljana); dr. Robert Zalokar (upokojeni načelnik zagrebške železniške direkcije); stojijo: Nace Perko (upokojeni inž. ljubljanske občine), Milan Vovpotič (upokojeni uradnik zagrebške železniške direkcije) in dr. Pavel Brežnik (profesor na Strojni fakulteti beograjske univerze).

Slavljenci so prišli tudi v Novo mesto. Ogledali so si mesto, obiskali naše uradništvo in gimnazijsko ravnateljstvo. Prelistavali so

z velikim zanimanjem stari katalog matur in ugotovili, da na mnoga nekdanja izpitna vprašanja iz raznih predmetov danes ne bi mogli več odgovoriti (predvsem ne iz matematike)...

Nemca sta se umaknila na sprednji del čolna in iskala kritje za jamborom. Oba čolna sta obstala, rahli valovi so ju začeli zibati sem ter tja.

»Ne pustim ju k jamboru!« je rekel Bojan. Jure se je z veslom postavil poleg njega. Nagel preobrat je tudi Maši pregnal solze. Vzela je drugo veslo in se postavila poleg dečkov.

Kurt je besno prhal sline skozi zobe. Werner mu je nekaj pošeplil.

»Dava vam denar,« je rekel, če nama vrnete barko. Saj sva se samo šaljla. Barka je najina, čoln je vaš. Zamenjamo! Saj je brez pomena.«

»Ne damo barke!« je rekel Bojan. »Maša, vzemi robec in mahaj. Moramo dobiti pomoč.«

Toda v bližini na mcrj ni bilo nikogar.

Werner je razrezal pas, ki je oklepal usnjeni zaboj. Pod usnjem se je prikazala porjavla pločevinasta škafila.

»Vsak dobi zlato,« je prigovarjal. »Pridite na čoln in odvežite barko!«

Preden so utegnili uporniki kaj odgovoriti, je pretresel ožrače divji krik. Kurt je planil k Wernerju in zgrabil škafilo. Werner je odprl pokrov...

»Kamenjete!« je tulil Kurt. »Kje je zlato?«

Sele zdaj je bilo uječnikoma jasno, da sta jim Nemca ugrabila čoln zaradi te pločevinaste škafle. V njej je bilo torej zlato... Ampak zdaj še samo kosi kamenja iz ograde pri taboru. »Prekleti smrkavci!« je tulil Kurt. »Ta majhna podgana mi je ukradel zlatino. Peideset milijonov! Ubijem ga, ubijem...«

»Mišo!« je radostno šepnila Maša. »Gotovo pride pomoč!«

»Mišo!« je šepnil Jure. »Vedel je za skrivnost...«

Bojan je nameril harpuno na Kurta, ki je vstajal in s steno njejimi pesmi prihajal proti njim. »Ubijem vas, prokleti lopov!«

»Nazaj!« je zavpil Bojan. Kurt se je s spačnim obrazom umaknil.